

Handboek
Jongeren op Straat
Utrecht

Stade Advies
2006

Colofon

Opdrachtgever:

Gemeente Utrecht
Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling
Mevr. N. Kuyvenhoven (Programmabureau)
Mevr. L. Hazenkamp (afdeling Welzijn)

Uitvoering:

Stade Advies
Dhr. A. Veuger
Mevr. S. van Woudenberg

Adres:

Stade Advies
Wittevrouwensingel 1
3581 GA Utrecht
030-2361861
advies@stade.nl

Druk:

Gemeente Utrecht

© Stade Advies, februari 2006

Handboek Jongeren op Straat Utrecht

Inhoudopgave

	Pagina
Voorwoord	5
1. Inleiding	7
1.1. Kern en doelstellingen van de aanpak 'Jongeren op Straat' (JoS)	7
1.2. Achtergrond	7
2. Uitgangspunten	9
3. Werkwijze	11
3.1. Straatgroepen in beeld	11
3.2. Signalen en meldingen in beeld	13
3.3. Het afhandelen van enkelvoudige meldingen	14
3.4. Plan van aanpak bij meldingen met meervoudige problematiek	14
3.5. Relatie met de individuele aanpak van jeugdigen	16
4. Deelnemers	19
4.1. JoS-coördinator	19
4.2. Gemeente	20
4.3. Welzijnsorganisatie	21
4.4. Politie	22
4.5. Relaties met andere partijen	23
5. Organisatie	25
6. Registratie, evaluatie en omgaan met informatie	27
6.1. Registratie en evaluatie	27
6.2. Omgaan met informatie	28
6.3. Communicatie	29

Bijlagen

1.	Straatgroepenoverzicht	33
2.	Registratieformulier	35
3.	Voorbeeldbrief jaarlijkse mailing registratieformulieren	37
4.	Formulier plan van aanpak	39
5.	Richtlijn om een plan van aanpak in te vullen	41
6.	Checklist met maatregelen voor oplossingsstrategieën	45
7.	Vragenlijst voor jaarlijkse evaluatie aanpak 'Jongeren op Straat'	49
8.	Aanpak 'Jongeren op Straat' in de binnenstad	51
9.	Literatuur	55

Voorwoord handboek Jongeren op Straat

Jongerenoverlast wordt door veel mensen als bedreigend ervaren en geeft veel mensen een onveilig gevoel. Steeds vaker klinkt de roep om een harde aanpak van jongerenoverlast. En hoewel die harde aanpak soms nodig kan zijn, blijft het toch vooral zaak om de oorzaken van overlastgevend gedrag aan te pakken. In Utrecht werken gemeente, welzijnsorganisaties en politie al een aantal jaren samen aan de aanpak Jongeren Op Straat (JoS) om de overlast van groepen jongeren aan te pakken. Begonnen als kleinschalig project in een enkele wijk is JoS inmiddels uitgegroeid tot een werkwijze die in alle Utrechtse wijken loopt en is ingebed in het reguliere werk van de deelnemende organisaties. De werkwijze is eigenlijk eenvoudig: na klachten over jongerenoverlast op straat wordt informatie verzameld en vervolgens actie ondernomen om de situatie te verbeteren. Hierin trekken de gemeente, welzijnsorganisatie en politie samen op en worden zonodig ook andere partners en bewoners betrokken.

In dit nieuwe handboek worden de afspraken over de JoS-aanpak opnieuw vastgelegd, zodat de werkwijze voor professionals in de wijk helder is. Het werken met het handboek is niet vrijblijvend; middels het ondertekenen van een convenant verbinden de gemeente, welzijnsorganisaties en politie zich aan de afspraken in het handboek en kunnen partijen elkaar daar ook op aanspreken.

Met dit nieuwe handboek Jongeren op Straat zetten we een volgende stap in een effectieve aanpak van jongerenoverlast in de stad Utrecht!

Harm Janssen
Wethouder Jeugd en Veiligheid

1. Inleiding

1.1. Kern en doelstellingen van de aanpak 'Jongeren op Straat' (JoS)

'Jongeren op Straat' is een aanpak waarin wordt gekozen voor een integrale benadering van overlastproblematiek die wordt veroorzaakt door (groepen) jeugdigen. De kerndeelnemers in de aanpak zijn de gemeente, de politie en de welzijnsorganisaties (jeugdwelzijnswerk en opbouwwerk).

In het kort houdt de aanpak in dat: er continue informatie verzameld wordt over signalen en meldingen rondom jeugdoverlast en groepen die op straat rondhangen in de wijk. Deze informatie wordt vervolgens gekoppeld aan de groepen en geanalyseerd. Er wordt bepaald welke actie er moet worden ondernomen en door wie en welke oplossingsstrategieën mogelijk zijn in complexere situaties. De term 'oplossingsstrategie' is niet voor niets gekozen. Voor veel van de geanalyseerde probleemsituaties zijn geen pasklare oplossingen, maar is wel een integrale strategie te bepalen waarlangs gemeente, politie en welzijn en mogelijke andere partners gaan werken aan een vermindering van de overlastsituatie. Hierbij worden bewoners en jongeren nadrukkelijk ook zelf betrokken.

Doelstellingen van de aanpak 'Jongeren op Straat' zijn:

- Goed zicht te krijgen, en te houden, op alle groepen jongeren die zich op straat ophouden;
- Signalen en meldingen over groepen jongeren en overlast te verzamelen en deze te koppelen aan de aanwezige straatgroepen;
- Reageren op meldingen en in complexe overlastsituaties een plan van aanpak uitwerken. Hierbij wordt voor een bepaalde periode een mix van maatregelen ingezet als oplossingsstrategie om overlast te verminderen.

Om de integrale aanpak gestalte te geven wordt een vorm van regelmatig overleg tussen betrokken partijen georganiseerd en is er in elke wijk een JoS-coördinator.

Vanuit de eigen taken en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen wordt ieders inzet in de gezamenlijke aanpak bepaald. Om de gekozen aanpak te kunnen doen slagen heeft de JoS-coördinator een belangrijke rol.

1.2. Achtergrond

Sinds 1997 wordt er in Utrecht gewerkt met de aanpak 'Jongeren op Straat'; waarbij gestart is met uitvoering in enkele wijken. Er was voordien in de aanpak van de problematiek van jongerenoverlast vaak weinig of geen sprake van een gecoördineerde of integrale aanpak. De verschillende spelers in het veld, zoals politie en welzijnswerk, volgden vaak hun eigen beleid en spelregels. Gevolg was een versnipperde, en daarmee weinig effectieve aanpak van de problematiek. 'Jongeren op Straat' is gestart om overlast van deze jongeren integraal aan te kunnen pakken.

Inmiddels wordt in alle wijken in Utrecht gewerkt volgens de aanpak 'Jongeren op Straat'.

De aanpak 'Jongeren op Straat' is onderdeel van de aanpak van veiligheid in de stad en is onderdeel van de reguliere werkwijze van welzijnswerk, politie en gemeente.

De wijk Binnenstad neemt een speciale positie in binnen de aanpak, gezien het karakter van de wijk. Jongeren trekken naar het centrum, waardoor de wijk Binnenstad relatief veel meer te maken heeft met jongeren die niet in de wijk wonen en bekend zijn. Over samenwerking tussen wijken zijn gerichte afspraken gemaakt.

In 2001 is het eerste Handboek 'Jongeren op Straat' samengesteld, waarin de ontwikkelde werkwijze is vastgelegd. De DMO (Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling), afdeling Welzijn van de gemeente Utrecht heeft Stads Advies gevraagd de stedelijke coördinatie vorm te geven.

Door de jaren heen is de aanpak zoveel verder ontwikkeld dat vanuit de DMO de opdracht is gekomen in 2005 een vernieuwd handboek op te stellen.

De aanpak 'Jongeren op Straat' is in verschillende beleidsonderdelen van de gemeente opgenomen, bijvoorbeeld in het Stadsveiligheidsplan, het jeugdbeleid, welzijnsbeleid en Utrecht Veilig. De samenwerkingsafspraken die in dit handboek opgenomen staan, zijn middels een convenant ondertekend door verantwoordelijken van politie, welzijn en gemeente. Hieronder ter illustratie een omschrijving van 'Jongeren op Straat' in beleid.

Korte schets gemeentelijk beleid

Jongeren op Straat

In het kader van Jeugd en Veiligheid is de methodiek 'Jongeren op Straat' ontwikkeld. Deze methodiek is gericht op het in kaart brengen van groepen rondhangende jongeren. Soms kunnen zij worden toegeleid naar activiteiten in buurthuizen. Soms worden er aparte (sport)activiteiten voor deze groepen georganiseerd. 'Jongeren op Straat' wordt uitgevoerd door het jongerenwerk in nauwe samenwerking met het wijkbureau, de politie en buurtbewoners. De methodiek heeft inmiddels haar meerwaarde bewezen. Met ingang van 2005 brengen wij 'Jongeren op Straat' structureel over naar Welzijn. De projecten worden ook dan gefinancierd vanuit GroteSteden Beleid.

Uit: integraal welzijnsbeleid, koepelnotitie, oktober 2004.

2. Uitgangspunten

De aanpak 'Jongeren op Straat' is gebaseerd op het principe om, rondom een bepaalde problematiek met betrokken partijen, samenwerking tot stand te brengen en vorm te geven. Samenwerking is essentieel, maar lang niet altijd vanzelfsprekend. Het is belangrijk om tot een goede aanpak van problemen te komen. Samenwerking is geen doel, maar wel een middel om de aanpak van overlast goed te kunnen organiseren en efficiënt aan te pakken. Hieronder zijn de uitgangspunten voor deze samenwerking geformuleerd:

- *Integraal werken*

Integraal werken is een wezenlijk onderdeel van de aanpak 'Jongeren op Straat'. Aandachtspunten in de communicatie hierbij zijn:

- interne terugkoppeling binnen de eigen organisatie (de werkwijze moet breder gedragen worden dan alleen door degenen die in overleg vertegenwoordigd zijn);
- afstemming tussen beleid en uitvoering;
- communicatie tussen partijen onderling (informatie die voor anderen belangrijk kan zijn moet doorgegeven worden);
- externe communicatie: contacten met de pers en contacten met bewoners. Wijs elkaar niet aan als partij om actie te ondernemen maar geef aan wat er in samenwerking tot stand gebracht is en kan worden.

- *Investeer in elkaar*

Samenwerking komt alleen op gang als betrokkenen de bereidheid en vaardigheden hebben om te investeren in elkaar. Betrokkenen realiseren zich dat en zetten zich ervoor in om:

- inzicht te krijgen in elkaars functionele verantwoordelijkheden en wanneer het nodig is elkaar daar, op een opbouwende manier, op aan te spreken;
- inzicht te krijgen in elkaars sterke en zwakke kanten;
- elkaar optimaal te informeren over gemaakte keuzes (alleen als het niet anders kan achteraf);
- te handelen vanuit respect en begrip voor elkaars keuzes;
- te handelen vanuit het motto: 'doen wat je zegt en zeggen wat je doet'.

- *Kennen en gekend worden*

Het is belangrijk dat (groepen) jongeren en bewoners die veel overlast ervaren uit de anonimiteit worden gehaald en gekend worden door politie en welzijn. De partners spreken in onderling overleg een eenduidige aanpak af en communiceren deze naar jongeren en bewoners in deze afgesproken lijn. Het is ook van belang dat de partijen die zich bezighouden met deze problematiek, elkaar kennen en zich bekend maken bij elkaar.

- *Jongeren, ouders en bewoners betrekken bij het zoeken naar oplossingen*

In het bepalen van oplossingsstrategieën is het belangrijk de jongeren zelf, hun ouders en omwonenden en melders zoveel mogelijk te betrekken. Waar mogelijk moeten partijen met elkaar in contact gebracht worden (eventueel door wijkagent en/of jongerenwerker) en moet geprobeerd worden te komen tot afspraken die voor ieder acceptabel zijn. Ouders en jongeren hebben vaak zelf ideeën in welke richting oplossingen gevonden kunnen worden en oplossingen hebben de grootste kans van slagen als deze door betrokkenen gedragen en uitgevoerd worden.

- *Communicatie*

'Aandacht hebben' is veelal een deel van de oplossing. Het is zeer essentieel om melders te allen tijde en snel te informeren over wat wel en niet gedaan kan worden. Het is eveneens belangrijk om bewoners en betrokkenen op diverse manieren te informeren over de voortgang van een aanpak, bijvoorbeeld via persoonlijk contact, buurtbijeenkomsten, huis aan huisbladen, etc.

- *Tolerantie*

De openbare ruimte is van iedereen. Verschillende groepen bewoners maken hiervan gebruik, zonder dat anderen daar bijzondere overlast van ondervinden. Dit betekent onder andere dat volwassenen en jongeren communiceren met elkaar op basis van respect. Het is goed dat de (politiek) verantwoordelijken duidelijk zijn over de ruimte die jongeren in mogen nemen in de openbare ruimte. Naast het aanspreken van jeugdigen op overlast moeten ook volwassenen aangesproken worden indien er van hun kant sprake is van een geringe tolerantie.

- *Geformaliseerde samenwerking tussen aanpak 'Jongeren op Straat' in de binnenstad en andere wijken van Utrecht*

De werkwijze die hierna beschreven wordt, vormt de basisstructuur van de aanpak 'Jongeren op Straat' en geldt voor alle wijken. Er wordt gestreefd naar uniforme uitvoering van de werkwijze in alle wijken. Waarbij opgemerkt dat verschillen in grootte van de wijk en aard van de problematiek verschillen in de uitvoering van het werk met zich mee brengen.

De binnenstad heeft een zo ander karakter dan de overige wijken van Utrecht, dat dit vraagt om een (gedeeltelijk) andere benadering van jongerenoverlast. Deze benadering verschilt zowel op het punt van de beleving van overlast als in de aanpak ervan. De natuurlijke functie van een centrum is dat mensen hier naar toe trekken, en dus ook jongeren. Dit brengt met zich mee dat er, in vergelijking met andere wijken, veel meer dynamiek is in groepen jongeren die zich in het centrum begeven en dat de samenstelling van groepen continue anders is. Het is onmogelijk om deze jongeren allemaal te kennen. Om de situatie in de binnenstad beheersbaar te houden wordt dan ook in de eerste plaats ingezet op het spreiden en in beweging houden van groepen jongeren. In een aantal gevallen wordt ervoor gekozen om activiteiten voor jongeren te organiseren (en hen zo te beïnvloeden). Dit gebeurt dan zoveel mogelijk in samenspraak met het welzijnswerk in wijken waar jongeren bekend zijn. In bijlage 8 staat de aanpak 'Jongeren op Straat' in de binnenstad en de procedure voor samenwerking met andere wijken gedetailleerd beschreven.

3. Werkwijze

In dit hoofdstuk worden de essentiële onderdelen in de werkwijze beschreven: het in beeld brengen van groepen jongeren, het verzamelen van signalen over groepen jongeren, het koppelen van meldingen en groepen en het zoeken naar oplossingen voor overlastsituaties.

3.1. Straatgroepen in beeld

Jongerenwerk en politie zijn erbij gebaat dat zij een globaal overzicht hebben van de groepen jongeren die zich in de wijk bevinden. Dat zij als het ware een 'foto' of plattegrond met vlaggetjes hebben van locaties waar jeugdigen samenkomen en groepssamenstellingen. Het zal voor zich spreken dat jongeren zich niet in vaste groepen en op vaste locaties ophouden. Jongeren zijn mobiel, en hoe ouder jongeren zijn, hoe mobieler. Bij het in beeld brengen van de groepen gaat het niet alleen om de jongeren die overlast veroorzaken. Het werkt veel beter als er vanuit het preventief werken al contacten zijn met jeugdigen voordat er sprake is van overlast. Zij laten zich gemakkelijker aanspreken wanneer er al een (vertrouwens)relatie is. Het straatgroepenoverzicht is dan ook bedoeld om een globaal beeld te geven van de groepen en locaties in de wijk. Waarbij gegevens over aard en omvang van de groep weergegeven kunnen worden, en waarin je ook contactpersonen en acties die met de groep en/of de buurt zijn ondernomen kwijt kunt.

Dit straatgroepenoverzicht wordt continue, maar minimaal elk half jaar geactualiseerd. Het biedt ook de mogelijkheid de aard van de problematiek van de groepen in te delen in categorieën.

De groepsindeling waarmee gewerkt wordt, wordt landelijk gebruikt door de politie en in veel gevallen ook door gemeentes en welzijn en is mede gebaseerd op de shortlistmethodiek van Ferweda en Kloosterman (2004). Hieraan is de beschrijving van de aanvaardbare jeugdgroep toegevoegd, dit om onnodige criminalisering te voorkomen.

1. *Aanvaardbare jeugdgroep*

Dit gaat om jongeren die zich weliswaar in groepen begeven, maar die zich gedragen binnen de normen die de sociale omgeving stelt. Zij veroorzaken verder geen hinder of overlast.

2. *Hinderlijke jeugdgroep*

Deze groep hangt rond in de buurt, is af en toe luidruchtig en trekt zich niet zoveel aan van de omgeving. Soms loopt het uit de hand, maar de schermutselingen zijn snel in de kiem te smoren en vaak meer toeval dan gepland. Incidenteel maken de jongeren zich schuldig aan vernielingen. Over het algemeen is het een groep die zich nog laat aanspreken op hun gedrag.

3. *Overlastgevende jeugdgroep*

Deze groep is meer nadrukkelijk aanwezig. Ze kunnen af en toe provocerend optreden, vallen omstanders wel eens lastig (uitschelden of intimideren), vernielen regelmatig allerlei zaken en laten zich veel minder gelegen liggen aan andere mensen. Ze zijn ook minder goed te corrigeren. Ook de 'lichtere' vormen van criminaliteit waaraan ze zich schuldig maken, worden doelbewuster gepleegd en ze zijn ook meer bezig om te zorgen dat ze niet gepakt worden.

4. *Criminele jeugdgroep*

Deze groep bestaat (in ieder geval gedeeltelijk) uit jongeren die op het criminele pad geraken. Ze zijn al vaker met de politie in aanraking gekomen. Kenmerkend voor dergelijke groepen is dat ze meer en meer criminaliteit plegen voor het financiële gewin (ze verdienen er geld mee). De feiten zijn ook ernstiger. Ze schrikken niet terug voor het gebruik van geweld.

Verschillen tussen de jeugdgroepen

Jongeren uit hinderlijke jeugdgroepen zijn 'gespecialiseerd' in hinderlijk gedrag. Hun belangrijkste bezigheid bestaat uit het bewust of onbewust veroorzaken van hinder en overlast voor hun omgeving. Ze hangen in groepen rond, provoceren omstanders, veroorzaken geluidsoverlast, gaan zich soms te buiten aan drank en geregeld aan softdrugs en plegen op zijn tijd lichte vernielingen. Dergelijke groepen proberen voorzichtig de grenzen uit die gedragsdragers stellen.

Overlastgevende jeugdgroepen maken zich in ruime mate schuldig aan diverse vormen van hinderlijk gedrag. Ze zijn zich bewuster van hun positie, in die zin dat ze een duidelijkere antisociale houding hebben en die ook koesteren. Ze opereren minder wijkgebonden, vooral vanwege hun vrijetijdsbesteding (gaan vaker uit). Het zijn vaker groepen jongeren van verschillende etniciteiten.

In de kern onderscheiden deze groepen zich van hinderlijke groepen doordat (een deel van de) jongeren uit dit type jeugdgroep andere (minder florissante) maatschappelijke perspectieven heeft, en daarmee de groep ook een centralere rol in zijn dagelijkse leven speelt. En in de kern onderscheidt dit type zich van criminele jeugdgroepen doordat de jongeren zich voornamelijk schuldig maken aan min of meer recreatieve of sociale vormen van criminaliteit. Ten opzichte van de calculerende en verwervende vormen van criminaliteit van criminele groepen.

De criminele jeugdgroep heeft de grootste actieradius en opereert soms zelfs regionaal of landelijk. De reden hiervoor is deels sociaal (bezoek aan diverse uitgaanscentra), deels 'zakelijk' (plegen van criminaliteit). Alcohol- en drugsgebruik zijn breed ingevoerd. Dit type jeugdgroep handelt professioneel in drugs. Er vindt niet zozeer een verschuiving in criminaliteitsvormen plaats, maar een verbreding. Criminele groepen scoren ook hoog op de vormen waar hinderlijke en overlastgevende groepen mee scoren.

Er zijn verschillende scheidslijnen tussen de verschillende groepen te trekken:

- verschil in maatschappelijk perspectief van de jongeren (jongeren uit hinderlijke jeugdgroepen hebben een redelijk maatschappelijk perspectief; jongeren uit criminele groepen hebben vooralsnog geen enkel uitzicht op een maatschappelijke carrière).
- verschil in de aard en het karakter van de gepleegde criminaliteit en de daaraan gekoppelde beleving door jongeren (recreatieve of sociale vormen van criminaliteit contrasteren met calculerende en verwervende vormen van criminaliteit)
- verschil in functie van de jeugdgroep voor de jongeren (platform voor sociale activiteiten (rondhangen, uitgaan) versus een platform voor criminele activiteiten).

Naar: Jeugdcriminaliteit in groepsverband ontrafeld. Tussen rondhangen en bendevoering. Beke, van Wijk en Ferweda, 2000

Het leggen en onderhouden van contacten met jongeren doen politie en jongerenwerk vanuit hun eigen professionaliteit. Voor het jongerenwerk geldt de methodiek van ambulant jongerenwerk (zie het boekje 'Zoek jongeren op waar ze te vinden zijn. Methodiekb beschrijving voor ambulant jongerenwerk', gemaakt in opdracht van de gemeente Utrecht). Het jongerenwerk staat achter jongeren en werkt vanuit een ongedwongen relatie met jongeren in de vrije tijd door het vergroten van participatie van jongeren aan de samenleving met als doel dat de positie van jongeren direct en/of op termijn verbetert.

De politie heeft voornamelijk een corrigerende rol naar groepen waar sprake is van voortdurende overlast, zoals intimidatie, bedreiging en zware vernielingen of criminaliteit. Opvoeden is niet primair haar taak. De politie is zich echter bewust van de correctieve effecten die haar werk kan hebben en vervult een signalerende taak die ondersteunend aan de opvoeding kan zijn. De politie werkt echter, in tegenstelling tot het jongerenwerk, niet vanuit de jongeren maar vanuit de melder, degene die de overlast ervaart. In onderstaand kader wordt de taak van de politie in de aanpak van overlast omschreven. Wanneer er een plan van aanpak gemaakt wordt voor een groep kan de politie gebruik maken van de 'shortlist van Beke', een instrument ontwikkeld voor de politie om problematische groepen in de wijk systematisch in kaart te brengen (2004).

De werkwijzen van het jongerenwerk en de politie moeten in het verlengde van elkaar liggen. Ieder werkt vanuit zijn eigen taken en verantwoordelijkheden met groepen jongeren. Wel moet eenzelfde lijn aangehouden worden in de benadering van groepen. Het moet niet zo zijn dat de ene partij tegen jongeren zegt dat zij op een bepaalde plaats niet mogen staan, terwijl de ander zegt dat ze hier best even mogen staan als ze er maar geen rommel achterlaten of te luidruchtig zijn.

Aanpak van jongerenoverlast door de politie

Met de aanpak van overlastgevende jeugd en jeugdgroepen bedient de politie de burgers en bedrijven die de overlast ervaren. De klant wordt serieus genomen en met respect behandeld. De politie heeft in dit kader een kwalitatief hoge inspanningsverplichting: de klant moet tevreden zijn met wat de politie doet. De aanpak van overlast is een informatiegestuurd werkproces. De politie werkt op basis van kennis en het delen van kennis, via een vastgestelde aanpak, gebaseerd op kennis en analyse. Daarbij verwacht de politie dat haar ketenpartners relevante informatie leveren. De politie onderneemt activiteiten gericht op preventie, doorverwijzing en repressie.

Naar: Overlastgevende jeugd en de politie. Een handreiking voor de aanpak van jeugdoverlast door de politie, Landelijk Platform Politie Jeugdtaak, 2005.

3.2. Signalen en meldingen in beeld

Om te weten wat er speelt in de wijk en effectief te kunnen reageren op (beginnende) problemen van overlast van jongeren is het van groot belang te weten welke signalen en meldingen er over groepen jongeren zijn. Wanneer burgers en professionals een melding doen, doen zij dit meestal bij politie en/of gemeente. Ook kunnen zij melden of signalen doorgeven aan woningcorporaties, bewonersorganisaties, winkeliers, etc.

Voor het registreren van signalen is een registratieformulier ontwikkeld (zie bijlage 2). Dit kan ingevuld worden door alle betrokken professionals. Met politie en gemeente zijn afspraken gemaakt over het gebruik van registratieformulieren. Andere professionals worden gestimuleerd deze te gebruiken. Alleen de signalen die via dit formulier zijn geregistreerd, worden als melding geteld en behandeld. Wanneer bij professionals terloops problemen ter sprake komen, worden deze geadviseerd het registratieformulier in te vullen. Een criterium om het registratieformulier in te vullen is wanneer inspanningen van anderen in de aanpak van het probleem gewenst zijn. Een ander criterium is wanneer het van belang is dat andere partijen weten wat er speelt.

Het registratieformulier is een effectief middel om door te kunnen vragen naar de daadwerkelijke problematiek. De registratieformulieren met meldingen en signalen worden door gemeente en politie doorgegeven aan de JoS-coördinator. Deze draagt er zorg voor dat er op iedere melding zo snel mogelijk gereageerd wordt door één van de partners en dat waar nodig een gecoördineerde inzet plaatsvindt. Reactie op een melding vindt in principe binnen een week plaats en in elk geval binnen twee weken. Wie contact opneemt met de melder is afhankelijk van de situatie (wie heeft al contact met de melder) en dus niet vastgelegd.

De JoS-coördinator ziet er op toe dat melders na maximaal een maand teruggebeld worden om hen te informeren wat er met hun melding is gebeurd.

Met de politie is de afspraak gemaakt dat zij maandelijks aan de JoS-coördinator een overzicht leveren van meldingen en activiteiten met betrekking tot jongerenoverlast. Deze meldingen worden door de politie afgehandeld (tenzij zij daarop zelf via de coördinator inspanning van anderen organiseren) maar zijn noodzakelijk om de aard en omvang van de problematiek op een locatie of met een groep te kunnen bepalen.

Binnen de gemeente komen signalen en meldingen binnen bij het callcenter; deze geeft ze door naar de wijkbureau's, waar ze verder uitgezet worden en bij de JoS-coördinator terecht komen.

De JoS-coördinator verzorgt jaarlijks een mailing van het registratieformulier en de folder 'Jongeren op Straat' uit naar organisaties in de wijk, zoals scholen, verenigingen, bibliotheek, etc. en stimuleert hen om signalen en meldingen met betrekking tot overlast van jongeren door te geven. Deze mailing kan door het wijkbureau verstuurd worden. Een voorbeeldbrief is opgenomen als bijlage 3. Wanneer er veel nieuwe professionals in de wijk zijn komen werken kan het ook zinvol zijn om een bezoeker te organiseren en zo de aanpak 'Jongeren op Straat' en de rollen van betrokken organisaties nader toe te lichten.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen meldingen van enkelvoudige problemen en meldingen die een integrale aanpak vereisen (meervoudige problematiek). Enkelvoudige meldingen kunnen afgehandeld worden door de inzet van één partij (bijvoorbeeld, de wijkagent bezoekt de ouders van een overlastgevende jongere, op een plek waar jongeren veel samenkomen en rommel achterlaten wordt een extra prullenbak geplaatst). Wanneer er sprake is van meervoudige problematiek kan overgegaan worden tot het opstellen van een integraal plan van aanpak voor de overlast. In welke gevallen dit gebeurt wordt in hoofdstuk 3.4 beschreven.

De signalen, meldingen en groepen worden besproken in het JoS-overleg. Hier komen de eerst betrokkenen bij de aanpak 'Jongeren op Straat' met regelmaat bijeen om onderling afspraken te maken en de voortgang hiervan te bewaken. In hoofdstuk 4, organisatie, is de globale agenda voor dit overleg opgenomen.

3.3. Het afhandelen van enkelvoudige meldingen

Enkelvoudige meldingen kunnen veelal afgehandeld worden door de inzet van één partij. De JoS-coördinator schakelt de betreffende partij in en zorgt ervoor dat de uitkomst van de inzet teruggekoppeld wordt. Er wordt altijd contact opgenomen met de melder, om deze aandacht te geven en mogelijk om meer informatie over de problematiek te krijgen. De melder wordt ook geïnformeerd over wat er gebeurd is naar aanleiding van het afgegeven signaal.

Te allen tijden wordt geprobeerd bewoners, jongeren en/of ouders te betrekken bij de aanpak van problemen, klein of groot. Bewoners hebben zelf een verantwoordelijkheid om zorg te dragen voor een leefbare omgeving. Professionals kunnen hier maar beperkt verbetering in aanbrengen. Oplossingsgerichte inzet van bewoners, jongeren en/of ouders kan structurele verbetering tot stand brengen.

Waar mogelijk leveren welzijn, politie en/of gemeente inzet als antwoord op meldingen. De mogelijkheden hiertoe worden beïnvloed door (bijvoorbeeld) de hoeveelheid reguliere inzet die beschikbaar is, of er geschoven kan worden met reguliere inzet, of er ruimte is voor extra inzet en de actualiteit en ernst van het probleem.

Wat is overlast?

Definitie van overlast, opgesteld door de politie

Overlast door jeugd en jeugdgroepen is een subjectief ervaren inbreuk op het welbevinden van burgers en bedrijven.

Door objectief waarneembaar gedrag en/of storende aanwezigheid in de publieke ruimte wordt een norm overschreden. Deze norm kan wettelijk of sociaal van aard zijn. Overlast door jeugd is zeer contextafhankelijk. Het is een proces van interactie tussen jeugd en haar omgeving waarin tijd, frequentie, plaats, etc. een belangrijke rol spelen in het gegeven of overlast ervaren wordt of niet. Er is een door politie gekend en een door de politie ongekend deel van door burgers en bedrijven ervaren overlast. Ervaren overlast laat zich niet objectiveren.

Naar: Overlastgevende jeugd en de politie. Een handreiking voor de aanpak van jeugdoverlast door de politie. Landelijk Platform Politie Jeugdtaak, 2005

3.4. Plan van aanpak bij meldingen met meervoudige problematiek

In ernstigere overlastsituaties kan de JoS-coördinator besluiten tot het inzetten van een integrale aanpak van overlast. Hij/zij doet dit in overleg met de verantwoordelijke voor veiligheid op het wijkbureau. In acute en ernstige overlastsituaties kan ook een andere partner (bijvoorbeeld de gemeente) besluiten tot een intensieve gecoördineerde aanpak. In dit geval moet er altijd afstemming plaatsvinden met de JoS-coördinator. Een plan van aanpak is gericht op het komen tot een integrale aanpak van problemen. Elke professional kijkt vanuit een specifieke invalshoek naar de problematiek. Een mix van maatregelen, gebaseerd op verschillende gezichtspunten, gecombineerd met een eensluidend verhaal over problematiek en oplossing is de best denkbare aanpak van overlastsituaties met jongeren in de openbare ruimte.

De JoS-coördinator besluit tot het maken van een integraal plan van aanpak wanneer:

- er meerdere signalen (bij verschillende partijen) over de groep, locatie of het gebied gemeld worden;
- het probleem al langere tijd speelt en/of de verwachting bestaat dat het probleem zich zal verergeren;
- er meerdere organisaties (of meerdere afdelingen van één organisatie) betrokken zijn bij een aanpak van het probleem.

Hoe ernstiger de overlast rond een locatie of de problematiek van een groep, hoe eerder overgegaan zal worden tot het opstellen van een plan van aanpak. Voor overlastgevende en criminele groepen zal vaker met een plan van aanpak gewerkt worden.

Wanneer de praktijk hierom vraagt kunnen er ook plannen van aanpak ten aanzien van een onderwerp of gebied gemaakt worden, waarbij blijft staan dat er concrete acties naar specifieke groepen jongeren of locaties herleidbaar moeten zijn.

De JoS-coördinator roept betrokken partijen samen en gezamenlijk wordt een complete analyse van de situatie gemaakt. De gezamenlijke partners formuleren een doel waaraan voor een vastgestelde periode gezamenlijk gewerkt wordt. Elke betrokken partij formuleert concreet zijn/haar inzet. Als bijlage 4 is het formulier voor het maken van een plan van aanpak opgenomen en een toelichting op het gebruik ervan (bijlagen 5).

Het opstellen van een plan van aanpak start met het maken van een complete inventarisatie en analyse van de groep jongeren, de fysieke omgeving en de gedane inspanningen voor de groep/locatie. Op basis van deze analyse wordt een doel van inzet bepaald, welke vervolgens zo concreet mogelijk uitgewerkt wordt in acties. Bijlage 6 betreft een checklist met meer dan 100 mogelijke maatregelen die ingezet kunnen worden om een probleem aan te pakken. Dit zijn maatregelen op het gebied van formeel en informeel toezicht, objectmaatregelen, maatregelen gericht op normstellend en repressief optreden, gericht op groepen jeugd, op individuele jongeren, ouders en bewoners, maatregelen gericht op het vergroten van de zichtbaarheid van locaties, op communicatie en op samenwerkingspartners.

De aanpak van overlast zal per groep of locatie verschillen. De aanpak is afhankelijk van de mate en ernst van de overlast en de samenstelling van de groep.

De volgende elementen maken altijd onderdeel uit van een plan van aanpak:

- Achterhalen of er jongeren met (beginnende) individuele problemen zijn. Namen van de groep inventariseren en checken in de individuele zorgstructuur
- Benoemen inzet bewoners
- Acties van in eerste instantie betrokken partners
- Acties van overige betrokken partners
- Acties op het gebied van communicatie
- Wijze van resultaat- en effectmeting
- Inzicht in de groep via de shortlist van Beke

Bij de aanpak van de groep of locatie kunnen oplossingen vanuit allerlei disciplines los of in combinatie met elkaar gekozen worden, voor kortere of langere termijn.

De feitelijke oplossing, zoals een activiteiten aanbod voor een groep jongeren of een hulpverleningsaanbod voor een individuele jongere, dient vanuit het bestaande, reguliere aanbod van instellingen te komen.

Daarbij kan het gaan om een (groeps- of individugericht) aanbod op het gebied van zinvolle vrijetijdsbesteding (zoals sportjongerenwerk), repressief optreden naar een groep, aanpassing in de woon- en leefomgeving, het aanspreken van ouders, contactlegging tussen oudere en jongere bewoners, individuele doorverwijzing naar hulpverlening voor jongeren, enz.

Wanneer een plan van aanpak opgesteld is, zorgt de JoS-coördinator ervoor dat leidinggevenden van de drie kernpartijen en de leden van de wijkvierhoek hierover geïnformeerd worden. In de wijkvierhoek (tweemaandelijks overleg tussen OOV (Openbare Orde en Veiligheid), wijkbureau, politie en op verzoek het OM (Openbaar Ministerie) over problemen en ontwikkelingen op het gebied van openbare orde en veiligheid in de wijk) worden alle plannen van aanpak ingebracht. Dit zorgt ervoor dat zowel op uitvoerings- als beleidsniveau concrete aanpakken in de wijk bekend zijn.

3.5. Relatie met de individuele aanpak van jeugdigen

De aanpak 'Jongeren op Straat' richt zich op groepen jongeren en biedt niet zozeer een individuele aanpak van jongeren. Wel is er natuurlijk een koppeling met de individuele zorgstructuur in de stad.

Op dit moment zijn er diverse samenwerkingsverbanden die ertoe moeten leiden problemen van jeugdigen vroegtijdig te signaleren, aan te pakken of hen te verwijzen. Dit moet leiden tot een sluitende aanpak. Voor het signaleren van opvoed- en opgroei problemen, het beoordelen van deze problemen en het toeleiden naar hulp zijn er momenteel de buurtnetwerken 12-, de wijknetwerken 12+, de WSNS (Weer Samen Naar School) platformen in het primair onderwijs, de zorgbreedtecommissies in het voortgezet onderwijs en de Zorgadviesteams op de ROC's. In de gemeente Utrecht wordt dus gewerkt met een structuur rondom scholen en wijken. Deze structuur kent een aantal knelpunten, er wordt dan ook toegewerkt naar een enkelvoudige structuur. Deze nieuwe zorgstructuur voegt wijken en school samen, heft het breukvlak tussen 12- en 12+ op, formaliseert de samenwerking tussen de partners, stelt kwaliteitseisen en is continu beschikbaar. In deze structuur komen signalen over problematiek rond individuele jongeren en gezinnen binnen bij een multidisciplinair beoordelingsteam (MBT). De nieuwe structuur zal met ingang van het nieuwe schooljaar 2006/2007 operationeel zijn.

Naast deze zorgstructuur is er voor de stad Utrecht het Justitieel Casusoverleg Jeugd (JCJ) voor de justitiële aanpak van jongeren tegen wie een proces verbaal is opgemaakt. Het overleg is gesplitst in 3 deeloverleggen; een afdoeningsoverleg (1 x per week), een veelplegersoverleg en een risico-overleg, gericht op het nader bespreken van jongeren met achterliggende problematiek (1 x per 2 weken). Met ingang van 2006 nemen zowel stedelijke contactpersonen van welzijn als leerplicht deel aan het veelplegers- en risico-overleg om zo een goede koppeling te maken tussen de justitiële aanpak en de zorgketen.

De stad kent arbeidsnetwerken voor jongeren van 16-23 jaar zonder werk of dagbesteding.

Daarnaast wordt er stadsbreed aandacht besteed aan de aanpak van groepen jongeren waarvan een deel van de groep of de gehele groep zich schuldig maakt aan zwaardere criminele feiten. Voor de aanpak van deze jongeren worden nieuwe werkwijzen ontwikkeld, zoals het opstellen van individuele plannen van aanpak.

Vanuit de aanpak 'Jongeren op Straat' leggen ambulante jongerenwerkers en wijkagenten contacten met jongeren op straat. Het jongerenwerk heeft een rol in het signaleren van individuele jeugdigen die problemen geven of hebben en deze vroegtijdig en snel doorspelen naar de juiste plek. Bij veel welzijnsorganisaties werken ook outreachende hulpverleners, die hierin een rol kunnen vervullen. Wanneer er een plan van aanpak gemaakt wordt voor een groep moet er altijd aandacht besteed worden aan de individuele jeugdigen die deel uitmaken van de groep. De namen van deze jongeren worden verzameld. De namen van jongeren waarover politie of jongerenwerk zich zorgen maakt worden doorgespeeld naar de JoS-coördinatoren van de zorgnetwerken.

Namen van jongeren worden veelal eerst in het wijknetwerk 12+ gecheckt (in de nieuwe structuur multidisciplinair beoordelingsteam). Vanuit het wijknetwerk 12+ lopen er ook lijnen naar het Justitieel Casusoverleg Jeugd, Leerplicht (ook als schakel naar de overleggen op de scholen) en het arbeidsnetwerk. Bij zorgen om jeugdigen jonger dan 12 jaar wordt contact opgenomen met het buurtnetwerk 12-.

Vanuit de verschillende netwerken wordt aangegeven of de jongere al dan niet bekend is. Ook wordt verwacht dat globale informatie over de trajecten waarin jongeren zich bevinden teruggekoppeld wordt naar de JoS-coördinator. Vooral informatie over de fase waarin de trajecten zich bevinden en de eventuele knelpunten om de gestelde doelen met de betreffende jongeren te behalen zijn van belang. Als bijvoorbeeld blijkt dat een jongere in principe wel een traject doorloopt maar al tijden geen contact meer heeft gehad met de betreffende begeleider (bijvoorbeeld jeugdreclasserder), kunnen de wijkagent en jongerenwerker die wel contact hebben met deze jongere op straat mogelijk relevante informatie doorgeven of meewerken aan het herstel van het contact.

Binnen de aanpak 'Jongeren op Straat' is het belangrijk dat signalen over individuele jeugdigen worden opgevangen en op de juiste plek terecht komen. De JoS-coördinator is ervoor verantwoordelijk dat de afstemming met de zorgnetwerken daadwerkelijk plaatsvindt. Binnen de individuele zorgnetwerken ligt de verantwoordelijkheid om afspraken rondom individuele jeugdigen te maken en eventuele trajecten in gang te zetten.

De taken die de eerst betrokkenen bij 'Jongeren op Straat' hebben in de individuele aanpak zijn opgenomen in het volgende hoofdstuk. Hieronder wordt alleen specifiek aandacht besteed aan de taken van de outreachende hulpverlener. Dit is degene die de eerste mogelijkheid heeft om op wijkniveau meer met individuele jongeren te doen dan alleen het afgeven van signalen.

Taken outreachend wijkhulpverleners (in de praktijk worden er ook andere benamingen gebruikt) zijn o.a.:

- Het leggen van contacten met jongeren op straat, op vindplaatsen;
- Het inbrengen van signalen over jongeren waarbij problemen gesignaleerd zijn (als hiervoor aanleiding is);
- Het leggen van contact en het bieden van hulp aan jongeren en hun ouder(s)/verzorger(s) (indien nodig samen met andere instanties) die zijn ingebracht door deelnemers aan het zorgnetwerk 12- en 12+. Voor deze jongeren vervult de outreachende hulpverlener de rol van casemanager;
- Het (in een latere fase) doorverwijzen en begeleiden bij doorverwijzing van jongeren naar specifieke vormen van hulpverlening;
- Vervullen van de rol van contactpersoon voor jongeren en hun ouder(s)/verzorger(s), die zijn doorverwezen naar het algemeen maatschappelijk werk.

4. Deelnemers

De samenwerking in de groepsaanpak 'Jongeren op Straat' vindt plaats vanuit het uitgangspunt dat iedere partner zich richt op haar eigen kerntaak. Door van elkaar te weten wie wat doet en door relevante informatie aan elkaar door te geven kan ieder zijn werk beter doen. Wanneer er afspraken gemaakt worden over hoe met een bepaalde groep om te gaan, kan dit het effect van ieders inspanning versterken.

De JoS-coördinator van de groepsaanpak is de spil in deze aanpak. Zoals beschreven zijn de kerndeelnemers de gemeente (Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling, Openbare Orde en Veiligheid, Dienst Stadsbeheer, Dienst Wijken), de welzijnsorganisatie (kinder-, tiener- en jongerenwerk en opbouwwerk) en de politie (wijkagenten). Daarnaast zijn er nog diverse organisaties en partijen waar mee samengewerkt kan of moet worden. Zoals bewoners en bewonersgroepen, winkeliersverenigingen, woningcorporaties, scholen en verenigingen.

4.1. JoS-coördinator

Omdat de JoS-coördinator op straat de spil in de aanpak is wordt hierna niet alleen een overzicht van de taken van de coördinator gegeven, maar worden ook de competenties beschreven waarover een JoS-coördinator moet beschikken. De JoS-coördinatoren zijn in dienst van de welzijnsorganisaties. Zij voeren hun taak uit in nauwe samenhang met de gebiedsmanager veiligheid op het wijkbureau. Deze is verantwoordelijk voor regievoering en daardoor eerste aanspreekpunt wanneer zaken niet goed lopen.

Taken van de JoS-coördinator

- contact leggen met partners waar signalen en meldingen binnenkomen (in samenwerking met de gebiedsmanager veiligheid),
- het screenen en analyseren van binnengekomen registratieformulieren;
- zorgen dat er een reactie afgegeven wordt op elke melding en coördineren van benodigde acties in onderlinge afstemming met betrokken partners of na bepaling van een gemeenschappelijke aanpak in een JoS-overleg;
- organiseren en voorzitten van het JoS-overleg (een keer per maand, tenzij anders afgesproken);
- uitwerken, vastleggen en in gang zetten van een aanpak voor een groep;
- erop toezien dat de binnengekomen meldingen 'uitgezet worden', erop toezien dat in behandeling zijnde meldingen afgehandeld worden, erop toezien dat de afhandeling van een melding teruggerapporteerd wordt aan de melder, toezien op naleving van afgesproken tijdslijmieten (bijvoorbeeld bij afspraken over een bepaalde aanpak);
- zorgdragen voor een informatie-uitwisseling over jongeren met de bestaande individuele netwerken in de wijk (signalen halen en brengen netwerk 12- of 12+, justitienetwerk, arbeidsnetwerk);
- zorgdragen voor uitwisseling over groepen die de geografische grenzen van de wijk overstijgen en/of zich in de binnenstad ophouden (volgens procedure in bijlage 8);
- jaarlijks een mailing uitdoen van het registratieformulier en partners betrokken houden en/of krijgen;
- stimuleren tot het doen van meldingen via het registratieformulier door professionals van alle betrokken organisaties;
- het beheren van de registratie (registratieformulieren en afhandeling van meldingen, meldingen van politie, straatgroepenoverzichten en voortgang van plannen van aanpak);
- beheer van activiteitenbudget voor groepen (optioneel);
- verzorgen van de (periodieke) evaluaties;
- (indien nodig) afstemming tussen betrokken partners in gang zetten;
- samen met de gebiedsmanager veiligheid zorgdragen voor communicatie in de wijk over de inzet en resultaten van de aanpak. Voorlichting geven aan groepen bewoners, contacten met plaatselijke pers, et cetera;
- meedenken en -doen in ontwikkelingen rondom wijkveiligheid.

Competenties van de JoS-coördinator

Een JoS-coördinator neemt initiatief en spreekt partners aan. Hij/zij:

- heeft voldoende kennis van en inlevingsvermogen in de betrokken organisaties om te komen tot realistische samenwerkingsafspraken;
- kan als spil functioneren om bruggen te bouwen tussen partners en als schakel functioneren tussen beleid en uitvoering;
- weet betrokken partijen op verschillende niveaus te motiveren en stimuleren om het beste uit zichzelf en uit onderlinge samenwerking te halen;
- is in staat creatieve oplossingen en vernieuwende aanpakken te verzinnen om overlast tegen te gaan;
- beschikt over voldoende vaardigheden om de benodigde registratie bij te houden en informatie-uitwisseling te organiseren;
- kan zich mondeling en schriftelijk goed uitdrukken, zowel naar samenwerkingspartners als bewoners.

4.2. Gemeente

De gemeente is op verschillende manieren bij de aanpak 'Jongeren op Straat' betrokken. Veel diensten hebben met de problematiek te maken, waaronder de Dienst Wijken, Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling en Openbare Orde en Veiligheid.

De Dienst Wijken heeft de overall-regie in de aanpak van wijkveiligheid, waaronder jongerenoverlast. Als regisseur hebben de wijkbureaus de taak de doeltreffendheid van de uitvoering te optimaliseren door middel van sturing, het zichtbaar maken van problemen in de uitvoering, het onderhouden van contacten met uitvoerders en diensten, het vormgeven van een gerichte aanpak met inzet van partners, etc. De overige gemeentelijke diensten sturen de uitvoering op afstand met beleidskaders en subsidies. De werkwijze van de Dienst Wijken en de overige gemeentelijke diensten liggen in elkaars verlengde.

Vanuit de wijkbureaus zijn de gebiedsmanagers veiligheid kernpartner in 'Jongeren op Straat'. Zij vervullen een regierol in de aanpak van jongerenoverlast in de wijk. Ook zijn ze verantwoordelijk voor de uitvoering van wijkveiligheid en dienen zij daarbij als aanspreekpunt voor de verschillende partners in de wijk en diensten binnen de gemeente. Bijvoorbeeld op het gebied van inrichting en beheer van de openbare ruimte (Dienst Stadswerken) is er veel praktijkgericht contact nodig. De Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling (DMO) maakt in overleg met de gebiedsmanager contractafspraken met de welzijnsorganisatie, bijvoorbeeld over de inzet van de JoS-coördinatie, het jongerenwerk en opbouwwerk.

Taken gebiedsmanager (wijkbureau):

- procesbewaking en regievoering;
- vanuit de regierol nauw betrokken zijn bij het opstellen, uitvoeren, monitoren en evalueren van plannen van aanpak voor de meest problematische groepen;
- zorgdragen voor agendering van plannen van aanpak in de wijkvierhoek (periodiek overleg tussen OOV (Openbare Orde en Veiligheid), wijkbureau, politie en op verzoek het OM (Openbaar Ministerie) over problemen en ontwikkelingen op het gebied van openbare orde en veiligheid);
- indien nodig netwerken en contacten inzetten om oplossingen voor groepen jongeren of problematische situaties te realiseren;
- betrekken en bij elkaar brengen van (nieuwe) samenwerkingspartners die een bijdrage kunnen leveren aan het verminderen van overlast;
- zichtbaar maken van de problemen in de uitvoering of samenwerking en betrokken partners en/of gemeentelijke diensten hierop aanspreken;
- fungeren als eerste aanspreekpunt voor de coördinator en/of andere partners indien zaken niet goed lopen;
- opvragen en commentariëren van de jaarlijkse evaluatie 'Jongeren op Straat' volgens het format en opvragen straatgroepenoverzichten;
- samen met de JoS-coördinator zorgdragen voor communicatie in de wijk over de inzet en resultaten van de aanpak.

Omdat het wijkbureau tevens verantwoordelijk is voor de uitvoering van wijkveiligheid is zij daarbij ook contactpersoon/schakel naar andere gemeentelijke diensten/afdelingen, bijvoorbeeld:

- Dienst Stadswerken: uitvoeren van eventuele aanpassingen in de fysieke woonomgeving (zo met participatie van jongeren of bewoners; dit is dan een taak van het jongerenwerk of opbouwwerk);
- Callcenter en wijkbureau: meldingen over jongerenoverlast bij de gemeente komen binnen bij het callcenter en worden daar automatisch geregistreerd in het bewonersmeldingssysteem en doorgegeven aan het wijkbureau. Het wijkbureau zorgt ervoor dat de melding bij de JoS-coördinator terecht komt.

4.3. Welzijnsorganisatie

De welzijnsorganisatie in de wijk organiseert activiteiten voor specifieke groepen in de buurt die gebaat zijn bij, en geholpen kunnen worden met deze extra aandacht. De welzijnswerkers die specifiek voor groepen jongeren en voor bewoners werken, zijn de eerst betrokkenen bij de aanpak 'Jongeren op Straat': ambulante jongerenwerkers en opbouwwerkers

Taken welzijnsorganisatie – (ambulant) jongerenwerk

- contact leggen met groepen jongeren;
- onderhouden van contacten met groepen jongeren in de wijk en indien nodig over wijkgrenzen heen of in de binnenstad (zie bijlage 8) en deelt deze informatie tijdens de JoS-overleggen met de andere deelnemers;
- inventariseren van wensen en signalen van jongeren in de wijk;
- analyseren van groepen en locaties;
- zo vraaggericht en flexibel mogelijk verzorgen van een aanbod voor de jongeren. Dit kan zijn in een jongerencentrum, buiten of op een alternatieve locatie (b.v. sporthal);
- betrekken van jongeren bij het reguliere aanbod (rekeninghoudend met de samenstelling van de groepen);
- waar mogelijk organiseren van jongerenparticipatie;
- contact leggen met ouder(s)/verzorger(s) en hen betrekken bij oplossingen;
- waar anderen een rol kunnen spelen in het organiseren van een aanbod van jongeren of het oplossen van problemen hen erbij betrekken;
- registreren van gegevens (informatie over groepen en meldingen, tijdsinvestering, resultaten).

Jongerenwerkers werken normaal gesproken niet 's nachts. Jongerenwerkers leggen contacten met jongeren en activeren en ondersteunen hen. Zij zijn geen handhavers van de openbare orde.

Taken wijkwelzijnsorganisatie – opbouwwerk

Het opbouwwerk is niet alleen betrokken bij bewoners die problemen hebben met jongeren, maar is er voor alle bewoners in de wijk. Waar jongeren zich in een wijk ophouden is het van belang hierover met bewoners te communiceren en bewoners, jongeren en ouders bij elkaar en de buurt te betrekken.

Het opbouwwerk:

- legt contact met bewoners op plekken waar signalen binnen komen van groepen jongeren;
- onderhoudt contact met bewonersgroepen;
- geeft eventuele signalen over groepen jongeren door aan de coördinator;
- inventariseert en analyseert de situatie in de buurt, in relatie tot de gemelde signalen van bewoners en ten behoeve van een plan van aanpak;
- geeft indien gewenst samen met jongerenwerk en/of andere partijen vorm aan een aanpak waarbij zowel buurtbewoners als jongeren zijn betrokken;
- activeert bewoners, bijvoorbeeld om in gesprek te gaan met jongeren of zich als vrijwilliger in te zetten.

4.4. Politie

De sterke groei van het aantal taken en de toenemende complexiteit van deze taken binnen de politie heeft geleid tot een situatie waarin de politie niet alle zaken kan aanpakken en daardoor gedwongen werd na te denken over haar kerntaken. Oriëntatie op haar kerntaken bleek noodzakelijk. De Politie Utrecht heeft strategische keuzes gemaakt over de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de politiefunctie en op welke taken gefocust wordt.

Binnen het brede begrip veiligheid is de politie verantwoordelijk voor criminaliteitsbestrijding, ordehandhaving en noodhulp. De politie voert haar kerntaken uit in de vorm van het *politiepakket*, dat zij levert aan iedere gemeente in de regio. Bij meer urgente en complexe problematiek op gemeente – of regioniveau kan de politie *plusopties* leveren. Hieronder worden dezelfde producten en diensten verstaan die de politie normaliter vervult maar dan met een veel grotere mate van flexibiliteit of intensivering.

Het verbetertraject van de politie 'de Veiligheidsstrategie' richt zich op:

- trendbreuk in criminaliteit
- betere dienstverlening
- betere informatievoorziening naar burgers

Om tot een sluitende aanpak voor de bestaande problematiek te komen is samenwerking met en inspanning van andere partners vereist. Samenwerken is meer dan elkaar alleen informeren; het vraagt om een gedeelde verantwoordelijkheid en om de bereidheid de eigen werkwijze aan te passen om samen, als partners, het beste resultaat te halen. Ten aanzien van de integrale aanpak van jongerenoverlast, neemt de politie onder meer deel aan het JoS-overleg. Ook vervult de politie haar rol in de wijkvierhoek waar nieuwe plannen van aanpak geagendeerd worden.

Binnen de aanpak 'Jongeren op Straat' is het normaal om informatie onderling uit te wisselen en reageren partners op een eenduidige wijze naar jongeren.

Taken politie:

- een wijkagent fungeert als vaste deelnemer aan het JoS-overleg en is eerste aanspreekpunt vanuit de politie. Een andere wijkagent treedt op als vaste vervanger.
- De wijkagent levert maandelijks aan de JoS-coördinator een lijst met meldingen en activiteiten op het gebied van jongerenoverlast. Vermeld wordt locatie, datum en indien nodig 'zachte informatie'.
- De politie houdt zicht op groepen overlastgevende jongeren in de wijk en deelt deze informatie tijdens de JoS-overleggen met de andere deelnemers.
- De politie levert een actieve bijdrage aan het analyseren van de overlast van jongeren en het kiezen voor een aanpak daarvan.
- De politie legt (net als de jongerenwerker) contact met jongeren en eventueel met ouders.
- Behalve de signalerende functie, zal de politie daar waar nodig en mogelijk optreden tegen overlastgevende (groepen) jongeren. Dit zoveel mogelijk in overleg en afstemming met de andere partners. Uitgangspunt hierbij vormen de kerntaken van de verschillende deelnemers.

In 2006 zal de jeugdtaak binnen de politiedistricten verder worden geïmplementeerd. In ieder district zal minimaal 0,5 fte jeugdcoördinator en 2 fte jeugdrechercheur worden aangesteld. Hierdoor wordt een verbetering met betrekking tot de coördinatie van het jeugdproces bewerkstelligd.

De jeugdcoördinator van de districten vormt de spil in het geheel. Indien zaken niet lopen zoals zou moeten of als er klachten zijn, wordt dat gemeld bij de desbetreffende jeugdcoördinator.

4.5. Relaties met andere partijen

Afhankelijk van de situatie kunnen velerlei partijen betrokken worden bij de aanpak van overlast van jongeren. In alle gevallen wordt verwacht dat bewoners en jongeren zelf een actieve rol spelen in de aanpak van overlast. Betrokkenheid bij een veilige en leefbare woonomgeving is een vereiste. Manieren waarop jongeren en bewoners actief betrokken kunnen worden staan genoemd in de lijst met oplossingsstrategieën (bijlage 6). Hieronder wordt de inzet van een aantal mogelijke samenwerkingspartners beschreven.

Georganiseerde groepen bewoners

Het is belangrijk aandacht te hebben voor georganiseerde groepen in de wijk. Vanuit dergelijke samenwerkingsverbanden is vaak oog voor jongeren en belangen in de wijk. Georganiseerde groepen bewoners kunnen een rol vervullen in het signaleren van problemen en het realiseren van oplossingen. Zij kunnen fungeren als motor in de buurt of zelf (tijdelijk) inzet leveren door aanwezig te zijn op straat, in contact te treden met jongeren etc. Er zijn voorbeelden van bewoners uit georganiseerde verbanden die zich inzetten als vrijwilliger bij activiteiten van jongeren. Ook oplossingen in de intergenerationele sfeer (contact tussen jong en oud) kunnen via georganiseerde groepen tot stand gebracht worden. Te denken valt aan winkeliersverenigingen, particuliere initiatieven en zelforganisaties, verenigingen van huurders of eigenaren, maar ook aan groepen georganiseerd op bepaalde thema's als buurtpreventie, georganiseerd in oudercomités of in wijkcomités.

Stadstoezicht - toezichthouders accent jeugd

Toezichthouders hebben een controlerende en een toezichhoudende functie in de wijk. Zij zijn als het ware de 'ogen van de wijk' en werken nauw samen met allerlei instanties. Zij zijn buurtbewoners, winkeliers en mensen op straat van dienst, in elke mogelijke situatie. Zij kunnen signalen over groepen jongeren die zij opvangen tijdens hun aanwezigheid in de wijk registreren op de formulieren en doorgeven aan de JoS-coördinator of de wijkagent. Het gaat hier vooral om observaties op locaties (zoals het aantal jongeren op een locatie, de aanwezigheid van rommel, het constateren van vernielingen). Ook kunnen zij erop toezien of gemaakte afspraken in de praktijk nageleefd worden.

Woningcorporaties

Woningcorporaties kunnen om verschillende redenen bij de aanpak van een groep betrokken worden. Bijvoorbeeld omdat er problemen zijn van jongeren in portieken, omdat huurders aangeven problemen te hebben met jongeren, omdat er problemen zijn met jongeren die woonruimte huren of omdat er huismeesters zijn die betrokken kunnen worden bij de aanpak van bewoners of jongeren in een bepaald gebied.

Centrum Maliebaan – veldwerk verslavingszorg

Centrum Maliebaan is bezig met het ontwikkelen van een productlijn voor jeugd om zo een gevarieerder aanbod dichtbij jeugdigen te organiseren op het gebied van verslavingszorg. Op dit moment zijn vooral activiteiten op het gebied van preventie en veldwerk (beperkt) inzetbaar voor jongeren op straat. Het veldwerk van Centrum Maliebaan kan betrokken worden bij de aanpak van groepen wanneer hier een aanpak op drugs- of alcoholverslaving nodig is. Het veldwerk van Centrum Maliebaan richt zich niet op het bestrijden van overlast maar op preventieactiviteiten.

Mogelijke inzet van Centrum Maliebaan binnen JoS kan zijn:

- het geven van voorlichting in georganiseerd verband;
- samen met een jongerenwerker of wijkagent bezoeken van vindplaatsen van jongeren;
- motiveren van en toeleiden van jongeren naar trajecten in de verslavingszorg.

Scholen (primair onderwijs en voortgezet onderwijs)

Scholen houden zich vaak actief bezig met de veiligheid in en rondom de school. Overlast van jongeren vindt ook regelmatig plaats op schoolpleinen. Het is van belang informatie over en weer uit te wisselen; ervoor te zorgen dat de school geïnformeerd is over de mogelijkheden van Jongeren op Straat, te weten welke activiteiten de school op het gebied van veiligheid ontplooit en een relatie op te bouwen/te onderhouden met een contactpersoon op school. Zij maken ook schoolveiligheidsplannen. Op een aantal basisscholen draait het project 'Doe effe normaal'. Bureau Halt organiseert een serie lessen in groep 7 en 8 en houden vervolgens contact met de school. Ook wordt op een aantal scholen regelmatig voorlichting gegeven aan ouders over de aanpak 'Jongeren op Straat' in de wijk (tijdens een ouderavond over veiligheid bijvoorbeeld).

5. Organisatie

Aanpak 'Jongeren op Straat'

De aanpak 'Jongeren op Straat' is een aanpak van drie organisaties, welzijn, politie en gemeente. Het is een stedelijke aanpak die per wijk georganiseerd wordt. De samenwerkingsafspraken die in dit handboek opgenomen staan, zijn middels een convenant ondertekend door verantwoordelijken van politie, welzijn en gemeente.

JoS-coördinator

In elke wijk is een JoS-coördinator aangesteld; deze is de spil in de aanpak. De kernpartners leveren hun inzet vanuit hun reguliere taak en verantwoordelijkheid.

JoS-overleg in de wijk

Er vindt met regelmaat een overleg plaats tussen de belangrijkste partners in de aanpak 'Jongeren op Straat'; in de meeste gevallen één keer per maand. Dit zijn in elk geval de

JoS-coördinator, jongerenwerk, opbouwwerk, wijkagent en gebiedsmanager veiligheid. In een aantal wijken aangevuld met vertegenwoordigers van woningcorporaties of andere belanghebbende samenwerkingspartners, zoals Centrum Maliebaan.

De JoS-coördinator hebben vrijheid in de vorm van organisatie van de overlegvormen. Dezen moeten aansluiten bij de lokale situatie.

Richtlijnen voor de te bespreken punten in het JoS-overleg zijn:

- het verslag van het vorige overleg doornemen en volgen in hoeverre afgesproken acties zijn uitgevoerd;
- doornemen van nieuwe meldingen en signalen, afspreken wie wat doet, kiezen van oplossingsrichtingen;
- ontwikkelingen binnen lopende plannen van aanpak volgen;
- indien nodig opstellen van een nieuw plan van aanpak of hiervoor een aparte afspraak maken;
- rondvraag en mededelingen over relevante ontwikkelingen binnen deelnemende organisaties en eventuele koppeling met andere initiatieven.

Stedelijk overleg

Enkele keren per jaar vindt een stedelijk overleg plaats met de JoS-coördinator. Dit overleg is bedoeld om de kwaliteit en effectiviteit van de aanpak te verhogen. De overleggen worden gebruikt om informatie en werkwijzen uit te wisselen en de aanpak 'Jongeren op Straat' door te ontwikkelen. Door de manier van werken met elkaar te bespreken wordt ook een uniforme uitvoering van de JoS-coördinatie en de aanpak bevordert.

Een of twee keer per jaar wordt een stedelijk overleg voor alle betrokken kernpartners in de stad georganiseerd. Het is nodig om partners zo nu en dan te betrekken bij de afspraken rondom samenwerking die zij gemaakt hebben in de aanpak 'Jongeren op Straat'. Gemeente, politie en welzijn wordt de mogelijkheid geboden om hun ervaringen in de aanpak uit te wisselen en eventuele ontwikkelingsrichtingen te bepalen.

Afspraken

Plannen van aanpak die binnen 'Jongeren op Straat' gemaakt worden gaan ter informatie naar de wijkvierhoek.

Dit zorgt ervoor dat zowel op uitvoerings- als beleidsniveau de concrete aanpakken in de wijk bekend zijn.

De aanpak 'Jongeren op Straat' biedt een lichte infrastructuur voor de aanpak van overlast van jongeren. Deze kan dienen om nieuwe en lopende activiteiten aan te koppelen/op af te stemmen. Om enkele voorbeelden te noemen: afstemming met buurtbemiddeling in geval van lichte overlast, buurtvaderprojecten, extra ambulante jongerenwerk voor overlastsituaties.

Wanneer er conflicten of onduidelijkheden zijn, kan de JoS-coördinator hiermee terecht bij zijn/haar leidinggevende binnen de welzijnsorganisatie en bij DMO (Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling), afdeling welzijnszaken, bij de betreffende wijkbeleidsmedewerker. De gebiedsmanager veiligheid kan hiermee terecht bij de stedelijke coördinator van de Dienst Wijken.

6. Registratie, evaluatie en omgaan met informatie

6.1. Registratie en evaluatie

Binnen de aanpak 'Jongeren op Straat' worden de volgende gegevens geregistreerd:

Straatgroepen

In het straatgroepenoverzicht wordt een globaal, schematisch overzicht gegeven van alle groepen jongeren die zich op straat ophouden. Dit zijn niet alleen de groepen die overlast veroorzaken. De jongeren in deze groepen hoeven niet allemaal met naam en toenaam bekend te zijn. Wanneer er een plan van aanpak wordt gemaakt wordt de groep wel op naam in beeld gebracht. Het straatgroepenoverzicht wordt minimaal twee keer per jaar geactualiseerd.

Signalen en meldingen over groepen jongeren

Op twee manieren komen de signalen over groepen jongeren terecht bij de JoS-coördinator:

- via de registratieformulieren (de formele meldingen) die door professionals in de wijk en het callcenter van de gemeente ingevuld kunnen worden en veelal via het wijkbureau binnen komen;
- via de overzichten die de politie maandelijks aanlevert.

Alleen de signalen die via dit formulier zijn geregistreerd, worden als melding geteld en behandeld. Wanneer bij professionals terloops problemen ter sprake komen, wordt hen geadviseerd het registratieformulier in te vullen. Een criterium om het registratieformulier in te vullen is wanneer de betrokken professional inschat dat inspanningen van anderen in de aanpak van het probleem gewenst zijn.

De JoS-coördinator zet de meldingen uit, checkt de afhandeling en zorgt ervoor dat er na verloop van tijd weer contact met melders gezocht wordt. Meldingen van signalen over groepen jongeren, dus die meldingen die in een registratieformulier verwerkt zijn, worden op nummer of per locatie bewaard en afgehandeld. Er is geen registratiesysteem voor alle binnengekomen signalen over groepen jongeren daar de aanname is dat registratie meer werk kost dan dat het aan resultaat oplevert.

Plannen van aanpak

Voor groepen of locaties met meervoudige problematiek wordt een plan van aanpak gemaakt. In deze plannen van aanpak worden op concreet niveau acties benoemd. De JoS-coördinator stelt een plan van aanpak op en informeert de leidinggevende van de welzijnsorganisatie en de gebiedsmanager veiligheid hierover. De gebiedsmanager veiligheid agendeert de plannen van aanpak in de wijkvierhoek. De JoS-coördinator houdt de voortgang van de uitvoering van de acties in het plan van aanpak bij. Na afloop van een periode van intensieve inzet wordt een plan van aanpak afgesloten en worden de resultaten in het plan van aanpak beschreven. Indien afstemming van inzet voor een langere periode gewenst is worden plannen van aanpak minimaal een keer per jaar geactualiseerd.

Jaarlijkse evaluatie aanpak 'Jongeren op Straat'

Op wijkniveau vindt jaarlijks een evaluatie van de aanpak plaats. In de bijlagen is hiervoor een formulier opgenomen (bijlage 7). De evaluatie wordt opgesteld door de JoS-coördinator en ter bespreking gestuurd naar de leidinggevende van de welzijnsorganisatie, de gebiedsmanager veiligheid op het wijkbureau, de afdeling welzijn van DMO en de coördinator jeugd van de politie. De evaluaties zijn bedoeld om gedane inzet te evalueren, trends in de overlast te signaleren en inzet voor het komend jaar te kunnen optimaliseren.

Jaarlijkse evaluatie inzet welzijn

De welzijnsorganisatie levert jaarlijks een evaluatie van haar reguliere inzet aan DMO (Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling), afdeling Welzijnszaken; de inzet van de JoS-coördinator maakt hier deel van uit.

6.2. Omgaan met informatie

Privacy

Voor een integrale aanpak van jongerenoverlast is het noodzakelijk dat organisaties samenwerken. Samenwerken en informatie delen kan als betrokken instanties dit willen en bevoegd zijn om aan de oplossing van problemen mee te werken. Indien het informatie delen in een samenwerkingsverband betekent dat persoonsgegevens gedeeld worden, moet er voldaan worden aan de normen van de privacywetgeving. De Wet Bescherming Persoonsgegevens (WPB) is de algemene kaderwet hiervoor.

Voor de aanpak 'Jongeren op Straat' is geen privacyreglement nodig. De aanpak is gericht op groepen en niet op het bespreken van individuen. Onderdeel van het opstellen van een plan van aanpak is wel het inventariseren van namen en het checken van deze namen bij de relevante netwerken in de lokale zorgstructuur. In deze gevallen gelden de privacy-afspraken van de betrokken netwerken.

Mocht het voorkomen dat er namen van individuen genoemd worden, dan worden deze niet in verslagen genotuleerd. Deelnemers kunnen aantekeningen maken die strekken tot persoonlijk of instellingsgebruik van de betreffende deelnemer.

Persoonlijk informatie die in het JoS-overleg ter sprake komt wordt vertrouwelijk behandeld.

Wanneer bij een van de partners criminele feiten van jongeren bekend zijn moeten dezen altijd gemeld worden bij de politie. Hiervoor gelden als uitgangspunt de normale regels voor melding van criminele feiten; namelijk dat wanneer vervolging plaatsvindt, de naam van degene die de informatie aan de politie verstrekt heeft, altijd bekend wordt gemaakt. Dit kan voor de vertrouwenspositie van jongerenwerkers schadelijk zijn. Er is ook een mogelijkheid om criminele feiten anoniem te melden via Meld Misdaad Anoniem. Een dergelijke M-melding moet inhoudelijke aanknopingspunten hebben. In onderstaand kader is weergegeven waar een M- melding aan dient te voldoen.

Meld Misdaad Anoniem - M-melding – telefoon 0800-7000

Zware misdrijven

Je kunt bijvoorbeeld bellen over:

- moord en doodslag
  - overvallen
  - bedreigingen, bijvoorbeeld van personeel
  - brandstichting
  - inbraken
  - (auto)diefstallen
  - illegaal vuurwerk
  - mishandeling
  - wapenbezit
  - drugshandel
  - mensenhandel, vrouwenhandel
  - verkrachting
  - ernstige (interne) fraudezaken zoals oplichting, verzekeringsbedrog en fraude met creditcards
- En over andere serieuze misdrijven.

Concrete informatie

De informatie moet concreet zijn. Vage of algemene beschrijvingen kunnen we niet gebruiken. Daarom zal de medewerker van M. vragen stellen zoals:

- Over wie gaat het? (Hoe ziet hij/zij eruit? Waar woont die persoon? Waar werkt die persoon? Etc.)
- Wat is er gebeurd of wat gaat er gebeuren? (Wat heeft die persoon precies gezegd? Hoe ziet het wapen eruit? Wat is het kenteken van de auto?)
- Waar gaat het gebeuren of waar is het gebeurd? (Wat is het adres? Wat is de naam van de school, discotheek etc?)
- Wanneer gaat het gebeuren of wanneer is het gebeurd? (Datum, tijdstip)
- Hoe gaat het gebeuren of hoe is het gebeurd? (Wat is de persoon precies van plan?)

Geen politielijn

Als je M. belt krijg je niet de politie aan de lijn. Bij een verzoek om hulp van de politie moet je bellen naar de servicelijn 0900-8844 en niet naar M. Bijvoorbeeld bij overlast van baldadige jeugd of een aanrijding zonder gewonden. De meldlijn is ook niet bedoeld voor spoedeisende situaties. Voor directe medische hulp, brandweer of politieassistentie, bel je 1-1-2.

Uit: www.meldmisdaadanoniem.nl.

6.3. Communicatie

Concrete inzet op het verminderen van een specifieke overlastsituatie is een manier om veiligheid te vergroten; zichtbaar maken wat er gebeurt en wat de mogelijkheden zijn om overlast te verminderen, een andere. Communicatie is een belangrijk middel in de beïnvloeding van de subjectieve beleving van veiligheid.

Hieronder wordt een aantal aandachtspunten gegeven voor communicatie binnen en over de aanpak Jongeren op Straat.

‘Promotie’ van ‘Jongeren op Straat’ kan burgers stimuleren en motiveren om overlast te melden en om actief mee te werken aan het gezamenlijk vinden van oplossingen voor overlastsituaties.

Aandachtspunten voor communicatie binnen de aanpak ‘Jongeren op Straat’:

- contacten leggen met en tussen jongeren, ouders, bewoners en betrokken partners;
- contact leggen en houden met melders;
- laten zien welke inzet professionals en betrokkenen leveren in de aanpak van een overlastsituatie;
- aandacht besteden aan het meten van resultaten en effecten van een gekozen aanpak door melders, jongeren, ouders, bewoners en partners hierbij te betrekken;
- resultaten en effecten bekend maken in de wijk.

Aandachtspunten voor communicatie over de aanpak ‘Jongeren op Straat’:

- jaarlijkse mailing van registratieformulieren onder professionals;
- promoten van de stedelijke folder ‘Jongeren op Straat’ die per wijk beschikbaar is;
- inzet van JoS communiceren binnen de wijk, o.a. door presentaties te geven op bewonersavonden;
- successen van de aanpak zichtbaar maken en de media hierbij betrekken.

Bijlagen

1. Straatgroepenoverzicht
2. Registratieformulier
3. Voorbeeldbrief jaarlijkse mailing registratieformulieren
4. Formulier plan van aanpak
5. Richtlijn om een plan van aanpak in te vullen
6. Checklist met maatregelen voor oplossingsstrategieën
7. Vragenlijst voor jaarlijkse evaluatie aanpak 'Jongeren op Straat'
8. Aanpak 'Jongeren op Straat' in de binnenstad
9. Literatuur/relevante publicaties

Bijlage 1
Straatgroepenoverzicht 'Jongeren op Straat' Utrecht

Overzicht groepen 'Jongeren op Straat' in de wijk:

Samengesteld op (datum): .....

Groep	Herkomst	Wijk + buurtnr	Sexe	Leeftijd	Aantal	Cat .g.	Signalen van	Aard signalen (+ aantal)	Contact persoon	Acties

- Categorie 1: Aanvaardbare jeugdgroep
- Categorie 2: Hinderlijke jeugdgroep
- Categorie 3: Overlastgevende jeugdgroep
- Categorie 4: Criminele jeugdgroep

Registratieformulier voor meldingen n.a.v. jongerenoverlast

Overige informatie

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Wat is met melding gedaan:

- melding/observatie geregistreerd

Zelf actie ondernomen:

datum:

- Nader onderzoek (ter plekke: observatie/gesprek)
- Adviesgesprek met .....
- Bemiddelingsgesprek met .....
- Doorverwijzing naar .....
- Schriftelijk mededeling gemaakte afspraken
- Procesverbaal opgemaakt
- Aanschrijving/in gebreken stelling

melding/signaal is doorgegeven aan:

datum:

- Politie, naam.....
- Wijkbureau-medewerker, naam.....
- Jongerenwerk/ambulant werker, naam.....
- Opbouwwerk, naam.....
- Maatschappelijk werk, naam.....
- Woningcorporatie/Woonservice, naam.....
- Verslavingszorg/Centrum Maliebaan, naam.....
- Bureau Jeugdzorg/Altrecht, naam.....
- GG&GD, naam.....
- Reclassering, naam.....
- Overig, naam + instelling.....

Bijlage 3

Voorbeeldbrief jaarlijkse mailing registratieformulieren

Aan: basisscholen, VO-scholen, speeltuinen, bibliotheek, buurthuizen en andere belanghebbende locaties in de wijk X.

Betreft: registratieformulieren jeugdoverlast

Utrecht, datum

Geachte lezer,

Hierbij ontvangt u een exemplaar van het registratieformulier voor jeugdoverlast in de wijk. Dit formulier wordt u toegezonden omdat u als signaleerder van overlast mogelijk een belangrijke bijdrage kunt leveren aan snelle reactie bij problemen en in ieder geval aan het goed in kaart brengen van de bestaande overlast. We willen u vragen uw medewerking te verlenen.

Uw instantie is mogelijk al eerder benaderd door ons; een keer per jaar sturen we dit registratieformulier rond om het opnieuw bij u onder de aandacht te brengen.

In de werkgroep 'Jongeren op Straat' wordt hard gewerkt aan het organiseren van inzet in gevallen van overlast. In deze overleggen wordt samengewerkt door politie, welzijn en wijkbureau (*eventueel aanvullen of specificeren*). Streven is het realiseren van een structurele aanpak van jongerenoverlast, zowel op incidenten als voor locaties waar **gedurende langere periodes** sprake is van overlast. In de afgelopen jaren heeft dit op een aantal locaties succes opgeleverd. Op andere locaties is echter sprake van nieuwe meldingen.

In het verleden kwam het in de *wijk X* voor dat mensen hun signalen over overlast van groepen jongeren niet meer in wilden dienen omdat "er toch niets mee gebeurde". Nu hopen we de aanpak zo georganiseerd te hebben dat buurtbewoners die signalen hebben, niet met dit gevoel blijven zitten.

Om te voorkomen dat er een wir-war van meldingen en melders ontstaat, hebben we ervoor gekozen om de registratieformulieren uit te zetten bij belangrijke locaties in de wijk. Het is niet de bedoeling dat buurtbewoners zelf de registratieformulieren in gaan vullen! We willen u vragen om dit voor hen te doen. Hierdoor kunnen we voorkomen dat er te veel (dubbele) meldingen over één overlastsituatie binnenkomen.

De procedure is als volgt:

1. Buurtbewoner komt met signaal over een groep jongeren;
2. Medewerker op uw locatie vult het registratieformulier in wanneer het wenselijk lijkt dat andere partijen inspanningen verrichten in de aanpak van de melding;
3. Het registratieformulier wordt gemaïld, gefaxt of toegezonden aan JoS-coördinator (zie onder);
4. De JoS-coördinator zorgt dat noodzakelijke partijen zo spoedig mogelijk op de hoogte worden gesteld;
5. Indien gewenst en mogelijk neemt een van de partijen zo spoedig mogelijk contact op met de meldende buurtbewoner(s);
6. De melding van overlast en vervolgstappen worden in het volgende JoS-overleg aan de orde gesteld;
7. Terugkoppeling naar de meldende locatie/instantie vindt plaats.

Indien nodig kunt u zelf het registratieformulier vermenigvuldigen of we kunnen u dit digitaal toesturen.

We hopen dat u met ons mee wil werken aan het verbeteren van het systeem van meldingen van overlast en daarmee aan het steeds sluitender maken van een aanpak met betrekking tot overlast.

Mocht u nog vragen hebben over deze brief of meer informatie willen over de werkzaamheden binnen de aanpak Jongeren op Straat, dan kunt u contact opnemen met:

JoS-coördinator

Naam

Adresgegevens

Met vriendelijke groeten,
mede namens de participanten in de JoS-werkgroep

Naam

JoS-Coördinator Wijk

Bijlage 4
Formulier plan van aanpak

Groep/locatie:.....	Datum:.....
---------------------	-------------

STAP 1   INFORMATIE EN ANALYSE

Analyse van de signalen over de groep jongeren:

Aandachtspunten fysieke omgeving:

Samenstelling van de groep jongeren:

Inventarisatie bestaande inspanningen in het gebied:

Bijlage 5

Richtlijn om een plan van aanpak in te vullen

Er wordt een plan van aanpak opgesteld als:

- er meerdere signalen (bij verschillende partijen) over de groep of locatie gemeld worden;
- het probleem al langere tijd speelt en/of de verwachting bestaat dat het probleem zich zal verergeren;
- er meerdere organisaties (of meerdere afdelingen van één organisatie) betrokken zijn bij een aanpak van het probleem.

Hierna wordt er per stap in het plan van aanpak een aantal aandachtspunten gegeven. In onderling overleg wordt afgesproken wie welke informatie verzamelt. De JoS-coördinator bundelt de informatie. De betrokken partners bepalen gezamenlijk doel en inzet voor de groep/locatie.

STAP 1   Informatie en analyse

Een analyse van de overlasterisituatie moet gebaseerd zijn op actuele en complete informatie over de jongeren, de signalen, de melders en relevante informatie over het gebied. Het zoeken naar oplossingen gebeurt op basis van de specifieke situatie en mogelijkheden van het betreffende gebied. Is er een actieve bewonersorganisatie of winkeliersvereniging? Ligt er al een plan voor herinrichting van het plein? Wordt er al een buurtaanpak in dit gebied georganiseerd? Zijn jongeren uit de buurt zelf al naar het wijkbureau gestapt met een vraag? Et cetera.

- *Aard en aantal van de meldingen (door: opbouwwerk/coördinator/ambulant jongerenwerk/wijkagent)*
  - Waar worden signalen over afgegeven?
  - Hoeveel bewoners melden de signalen?
  - Zijn het altijd dezelfde mensen die signalen afgeven?
  - Zijn er ook positieve geluiden?
  - Zijn er bewoners die contact en/of invloed op de groep hebben?
  - Onveiligheid: een gevoel of daadwerkelijk (fysieke) onveiligheid?
  - Hoe liggen de verhoudingen in de buurt. Mag de groep blijven staan, veroorzaken jongeren zoveel overlast dat er conflicten zijn?
  - Hoe lang is dit gaande?
  - Wie is hier meer van op de hoogte (politie)?
  - Welke stappen zijn er in het verleden ondernomen; wel of geen succes?
  - Bereidheid van melders om met jongeren te praten?
- *Fysieke omgeving*
  - Waarom is deze plek aantrekkelijk / waarom veroorzaken jongeren op deze plek overlast?
  - Kan door middel van aanpassingen in de omgeving de overlast verminderd worden en zijn deze aanpassingen haalbaar?
  - Is de plek een geschikte ontmoetingsplek voor jongeren / zijn er alternatieven in de directe omgeving?

- *Groep jongeren (door: ambulante jongerenwerk/coördinator/wijkagent/)*

Groep in kaart brengen:

- Leeftijd van de jongeren?
  - Komen ze uit de buurt / directe omgeving / andere wijk?
  - Namen / grootte van de groep?
  - Herkomst?
  - Verhouding jongens/meisjes?
  - Gedrag?
  - Zijn de jongeren bekend bij politie / jongerenwerk / netwerken?
  - Waarom zijn ze op deze locatie?
  - Op welke tijden zijn ze er vooral?
  - Wat missen ze in de wijk/waar is behoefte aan?
  - Zijn er verbindingen tussen deze groep en andere groepen en andere locaties?
  - Bereidheid van jongeren om met omwonenden te praten?
  - Politie of jongerenwerk brengen in beeld wie tot de 'harde kern' behoren en wie 'meelopers' zijn
  - Politie maakt indien mogelijk gebruik van de shortlistmethodiek van Beke om een groep in beeld te brengen
- *Relatie met individuele aanpak*
  - Het jongerenwerk checkt de namen van de jongeren binnen de zorgstructuur: bij het netwerk 12+, indien relevant ook bij het netwerk 0-12, het arbeidsnetwerk, het Justitieel Casusoverleg Jeugd en bij het onderwijs (de onderwijszorgstructuren)
  - Het jongerenwerk signaleert (beginnende) individuele problemen en organiseert indien nodig een toeleiding naar (wijkgerichte) hulpverlening
- *Wat wordt en is er al gedaan op een locatie / met de jongeren / met de bewoners?*
  - Bekend bij wijkbureau?
  - Bekend bij politie?
  - Bekend bij jongerenwerk?
  - Bekend bij bewonersondersteuning/opbouwwerk?
  - Bekend bij anderen?

STAP 2   Formuleren beoogd resultaat

Op basis van een gedeelde analyse over de aard en ernst van de problematiek formuleren betrokken partners gezamenlijk het doel van hun gerichte inzet.

Het bepalen van een gezamenlijk doel geeft richting aan in te zetten activiteiten en een gezamenlijke gerichtheid op het bereiken van een specifiek doel vergroot de effectiviteit van inzet.

Een belangrijk aandachtspunt hierbij is hoe bewoners en betrokkenen zelf actief verantwoordelijkheid nemen voor hun omgeving. Professionals kunnen slechts tijdelijk van buitenaf extra inzet bieden.

Wanneer bewoners zich zelf sterk maken voor een leefbare wijk heeft dit een veel grotere impact.

Wanneer bewoners (jong en oud) zich niet in willen zetten voor de aanpak van overlast heeft inzet van professionals ook weinig zin.

Ook kunnen er bij stap 2 een aantal randvoorwaarden geformuleerd worden.

STAP 3 Acties / keuze oplossingsstrategie

Bij de keuzes voor acties om het gestelde doel te behalen kan een onderscheid gemaakt worden tussen praktische oplossingen die door direct betrokkenen uitgevoerd kunnen worden en een meer structurele aanpak van problemen (bijvoorbeeld capaciteit van een van de partijen) die op de langere termijn effect moeten sorteren.

Bij de aanpak van de groep of locatie kunnen oplossingen vanuit allerlei disciplines los of in combinatie met elkaar gekozen worden. De mogelijkheden zijn eindeloos. Als bijlage 6 is een checklist met 100 mogelijke oplossingsrichtingen opgenomen en is een lijst met mogelijkheden voor vernieuwende activiteiten met jongeren en mogelijkheden voor het betrekken van ouders en bewoners bij oplossingsstrategieën opgenomen. Deze laatste is gebaseerd op opgedane ervaringen in de afgelopen jaren.

De feitelijke oplossing, zoals een activiteitenaanbod voor een groep jongeren of een hulpverleningsaanbod voor een individuele jongere, dient vanuit het bestaande, reguliere aanbod van instellingen te komen.

Daarbij kan het gaan om een (groeps- of individugericht) aanbod op het gebied van zinvolle vrijetijdsbesteding (zoals sportjongerenwerk), aanpassing in de woon- en leefomgeving, contactlegging tussen oudere en jongere bewoners enz.

De aanpak zal per melding en per groep verschillen. De aanpak is sterk afhankelijk van de mate en ernst van de overlast en de samenstelling van de groep.

Per actie wordt concreet benoemd wie wat doet voor wanneer met welk doel.

De keuze voor de oplossingsstrategie wordt gemaakt in gezamenlijk overleg in de JoS-werkgroep. Het plan van aanpak wordt altijd in deze werkgroep vastgesteld en in de wijkvierhoek geagendeerd. Vervolgens is het de taak van de coördinator om te bewaken of de acties zoals bedacht uitgevoerd worden en/of bijstelling nodig is.

STAP 4 Evaluatie en resultaten

Wanneer het plan van aanpak is vastgesteld wordt de voortgang bewaakt door de JoS-coördinator. Hij/zij houdt zicht op en bewaakt de voortgang van de uitvoering van geplande acties. De JoS-coördinator blijft reageren op signalen die binnenkomen over de groep / locatie en over knelpunten die gesignaleerd worden bij de uitvoering van de acties.

Wat te doen met knelpunten?

Er kunnen allerlei redenen zijn waarom acties niet uitgevoerd worden zoals gepland of waarom zij niet het gewenste resultaat opleveren. Het kan zijn dat een planning niet haalbaar blijkt of dat zich veranderingen of ontwikkelingen voordoen die invloed hebben op het plan van aanpak. Het is dan goed om zo snel als hier duidelijkheid over is het plan van aanpak bij te stellen. Knelpunten in de concrete uitvoering van de acties kunnen door de JoS-coördinator bij de betreffende verantwoordelijke aangekaart worden. Knelpunten in de samenhang van maatregelen en ten aanzien van regievoering kunnen voor zover mogelijk door de gebiedsmanager veiligheid opgepakt worden. De regievoering valt onder verantwoordelijkheid van het wijkbureau.

Wanneer blijkt dat er knelpunten zijn die niet op het niveau van de uitvoering opgelost kunnen worden stellen de coördinator en de gebiedsmanager veiligheid dit op een hoger niveau aan de orde (bijvoorbeeld de wijkvierhoek of de wijkwerkgroep integrale veiligheid).

Bijlage 6

Checklist met maatregelen voor oplossingsstrategieën

Inventarisatie maatregelen:

Het is niet mogelijk te zeggen welke aanpak bij welk probleem hoort. Dit zal altijd maatwerk zijn, afhankelijk van de situatie, de wijk, de betrokkenen, de tijd enz. Wanneer alle activiteiten die een van de betrokken partijen in de richting van een groep kan ondernemen onder elkaar gezet zouden kunnen worden zou dit een oneindige lijst zijn. Toch leek het zinvol om een idee te geven van de mogelijke maatregelen gericht op groepen jongeren.

Juist vanuit het kader van een integrale aanpak is het goed je een beeld te vormen van de mogelijkheden van andere partners. In de praktijk kunnen alle mogelijke vormen van combinaties van maatregelen gekozen worden.

De lijst is bedoeld om ideeën op te doen. Het kan nooit een volledige inventarisatie zijn en dat is ook niet nodig. Het is handig om succesvolle combinaties en nieuwe ideeën aan de lijst toe te voegen.

1. Maatregelen ter vergroting van formeel toezicht

- gericht toezicht wijkagenten, toezichthouders, objectgebonden toezichthouders
- politie houdt intensief toezicht op een groep
- inventarisatie meldingen en signalen door toezichthouders
- aandachtsgebied APD
- geluidshindercontrole
- afspraken politie en milieudienst
- camerabewaking
- sluitingstijden horeca
- bijstellen gedoogbeleid softdrugs
- houden van acties, bijvoorbeeld scootercontrole
- particuliere beveiligingsbedrijven
- jongerenwerk en politie stellen jongerentoezichtteams in

2. Maatregelen ter vergroting van informeel toezicht

- buurtpreventieproject
- buurtvaders
- buurtconciërges/huismeesters/beheerders etc.
- leefregels, bijvoorbeeld bewoners die jongeren aanspreken
- inschakelen scholen
- incidenteel overleg bewoners

3. Objectmaatregelen

- plaatsen, verplaatsen of weghalen van banken of andere objecten
- plaatsen of vaker legen vuilnisbakken
- aanbrengen (aanfloep)verlichting
- snoeien of plaatsen lage of hoge struiken
- afsluiten portiek
- schoonmaakactie
- aanbrengen anti-klimpunten
- graffitiwijdering
- afsluiten straat
- plaatsen urinoirs
- aanpak onveilige plekken
- schoolschoonmaakteam
- vernieuwen van objecten
- snel herstel van schade
- (intensiever) onderhouden speelterreinen
- inrichten van een plek voor jongeren

4. Maatregelen gericht op normstellend en repressief optreden

- jongerenwerk spreekt jongeren aan op gedrag
- jongerenwerk biedt inzet als ruilmiddel voor goed gedrag
- politie houdt toezicht en handhaaft regels, normen en waarden
- politie treedt repressief op tegen een jeugdgroep (pakt de criminele leden uit de groep aan, door bijvoorbeeld lik op stuk beleid zoals het uitdelen van boetes of het doen van recherche bij vermeende criminele leden van de groep)
- politie doet opsporingsonderzoek
- politie voert een strafrechtelijk onderzoek uit met betrekking tot jeugd
- Experimenteren met maatregelen voor 'drang en dwang'
- Gedragsregels op straat opstellen
- Gemeente stelt – in overleg met politie - de APV (Algemene Politie Verordening) in om jongeren te weren van bepaalde locaties

5. Maatregelen gericht op groepen jeugd

- inzet ambulant kinder-/jongerenwerk
- politie treedt in contact met jeugdgroepen en individuele jongeren
- aanbieden van begeleid buiten spelen
- aanbieden sportactiviteit buiten/binnen
- aanbieden van inloopactiviteit voor een bepaalde periode
- aanbieden van een gerichte activiteit (thema-avond, cursus)
- organiseren van (eenmalige) activiteit met een groep; bezoek aan reguliere vrijetijdsvoorzieningen (bioscoop, zwembad e.d.), bijvoorbeeld om groep beter te leren kennen
- organiseren van een ruimte om met jongeren te spreken over de situatie/wensen van de groep
- inzet bus
- jongeren nemen initiatief voor een activiteit en het jongerenwerk sluit hierbij aan
- creëren jongerenontmoetingsplek
- toeleiden naar bestaande activiteiten jongerenwerk
- met jongeren aan de slag met het thema overlast door middel van het maken van een video, fotoreportage, etc.
- voorlichting op scholen (lespakket)
- jongerenonderzoek
- initiëren en stimuleren van jongerenparticipatie, bijvoorbeeld deelname aan jongerenraad
- organiseren van activiteiten om de goodwill in de buurt te vergroten, bijvoorbeeld schoonmaakactie door jongeren
- organiseren van een activiteit op de hangplek, bijvoorbeeld skateles
- organiseren werkbezoek in binnen of buitenland (bewustwording, educatie)

6. Maatregelen gericht op individuele jongeren

- individuele jongeren inbrengen in netwerken
- toeleiden van jongeren naar hulpverlening, bijvoorbeeld door outreachend jongerenwerkers mee te nemen naar groepen
- jongeren opleiden tot vrijwilliger, sportassistent ...
- politie gaat waar nodig over tot individuele monitoring van jeugdigen

7. Maatregelen gericht op ouders

- contact leggen met ouders van jongeren over gedrag van jongeren (door wijkagent/outreaching hulpverlener/jongerenwerker), bijvoorbeeld door middel van brief of bezoek
- in overleg treden met georganiseerde oudergroepen
- coaching Marokkaanse ouders
- gerichte inzet van opvoedingsondersteuning, bijvoorbeeld oudercursussen
- ouders bieden informele opvang aan huis
- actieve inzet bij begeleid buiten spelen

8. Maatregelen gericht op bewoners

- organiseren van contact/communicatie tussen bewoners en jongeren en ouders
- organiseren van een activiteit met bewoners en jongeren
- opstellen van leefregels
- wijkschouw gericht op plekken waar jongeren zich ophouden
- bewoners als vrijwilliger betrekken bij activiteiten voor jongeren (bijvoorbeeld: bewoners draaien een inloopactiviteit voor jongeren)
- bewoners training aanbieden, bijvoorbeeld hoe om te gaan met hangjongeren
- aanpak woonoverlast
- inzet buurtbemiddeling
- 'Comité voor Leuke Dingen': bewoners organiseren gezamenlijk activiteiten in de buurt
- intergenerationele aanpak
- buurtcampagne
- activeren van buurtgroepen
- bewoner(s) actief informeren wat er gebeurt n.a.v. hun melding
- politie treedt bemiddelend op, in contact met buurtbewoners en bedrijven

9. Maatregelen gericht op communicatie

- verspreiden van notulen van afspraken tussen bewoners en jongeren in de buurt, bijvoorbeeld via een Stadsplan
- bewoners de voortgang van de aanpak van een plek of groep melden
- bij bewoners langs gaan die signalen melden (en om meer over omvang en achtergrond van meldingen te weten te komen en om aan te geven dat er goed naar hen geluisterd wordt)
- berichtgeving over jongeren, veiligheid, aspecten van de aanpak 'Jongeren op Straat', in huis-aan-huis bladen en andere lokale media
- folder 'Jongeren op Straat'
- jaarlijkse mailing registratieformulieren
- samen met betrokken bewoners, probleem inventariseren, opstellen aanpak en evalueren resultaten
- resultaten van een plan van aanpak communiceren naar buurt en stad
- enquête in de buurt voor inventarisatie overlastproblematiek
- voorlichting geven aan ouders en/of bewoners
- met de buurt een video maken over jongerenoverlast als manier om het onderwerp bespreekbaar te maken

10 Maatregelen gericht op samenwerkingspartners

- bibliotheek voorlichten over het omgaan met jongeren;
- afstemming zoeken met commerciële aanbieders van activiteiten voor jongeren op het gebied van sport en cultuur
- gerichte toeleiding van jongeren naar sportverenigingen of presentatie van sportverenigingen aan groepen jongeren
- inzet veldwerk of preventie door verslavingszorg
- aanpak multi-probleem gezinnen

Bijlage 7

Vragenlijst voor jaarlijkse evaluatie aanpak 'Jongeren op Straat'

Deze vragenlijst wordt gebruikt om de aanpak 'Jongeren op Straat' per wijk jaarlijks te evalueren. Per vraag kan een kort antwoord geformuleerd worden. Wanneer het niet mogelijk is om de gevraagde informatie te geven wordt een korte toelichting verwacht met de reden hiervan.

Wijk:

Ingevuld door:

Datum:

1. Registratie van feitelijke gegevens

- Geef aan wat de overlegstructuur is van de aanpak 'Jongeren op Straat' in de wijk.
- Welke waren de samenwerkende **kerninstellingen** die participeerden in de JoS-werkgroep en welke vertegenwoordigers zijn er in het afgelopen jaar geweest namens deze instellingen? (dit laatste om te zien hoe snel personen wisselen van taak). Als er verschillende overleggroepen zijn dit voor alle groepen aangeven.

2. Straatgroepen overzicht

- Geef van het afgelopen jaar het **overzicht** van alle **groepen** die zijn gesignaleerd met zo volledig mogelijk aantallen jeugdigen, culturele achtergrond, aantallen jongens en meisjes en leeftijden. Geef aan **hoeveel signalen** er over deze groepen zijn binnengekomen met vermelding van de aard van het signaal (Let op, het is mogelijk dat 1 melding, 1 ingevuld registratieformulier (punt 3) gebaseerd is op meerdere signalen).

Opmerking: er zijn ook veel signalen over overlast van groepen jongeren die buiten het JoS- overleg worden afgehandeld, wanneer er sprake is van signalen over groepen jongeren en het niet wenselijk lijkt of nodig is om bij de aanpak meerdere partijen bij te betrekken. Het is dus niet zo dat via deze evaluatie alle signalen over groepen jongeren in beeld zijn.

3. Aantal binnengekomen meldingen

- Geef het totale **aantal** schriftelijk ingevulde registratieformulieren (= het aantal meldingen) aan, gerubriceerd naar **aard** van de melding op hoofdcategorieën (overlast/vandalisme in de openbare ruimte, geweld, drugsoverlast hard/soft/alcohol, overige criminaliteit). Hierdoor ontstaat een overzicht van het aantal signalen (punt 2, dit kunnen er meerdere per formulier zijn) en een overzicht van het aantal meldingen (=ingevulde registratieformulieren).
- Geef een overzicht van het totaal aantal meldingen wat door politie aangeleverd is.
- Geef in een overzicht aan **wie** signalen melden (bewoners/winkeliers/eigen waarneming etc.) en **waar** de signalen gemeld worden (politie, wijkbureau, etc.).

4. Globaal overzicht van enkelvoudige meldingen en de afhandeling hiervan

- Geef een overzicht van het **aantal** enkelvoudige meldingen (dit zijn meldingen die betrekking hebben op een situatie/incident en waar met een reactie van de ontvangende partij volstaan kan worden) dat binnengekomen is en het **type** melding dat dit betreft.
- Beschrijf globaal hoe de **afhandeling** van deze enkelvoudige meldingen plaatsvindt, door en met wie, en welk percentage van de meldingen naar schatting naar tevredenheid afgehandeld is (eventueel met voorbeelden).

5. Aantal uitgevoerde integrale plannen van aanpak en een beschrijving van de effecten die de aanpak heeft gehad

- Geef aan voor **welke groepen en situaties** besloten is een **integraal plan van aanpak** op te stellen (een integraal plan van aanpak wordt opgesteld voor groepen/locaties waar meerdere partijen signalen over krijgen en waar verwacht wordt dat acties van verschillende partijen nodig zijn om de overlast te doen verminderen of te voorkomen).
- Geef in een **overzicht** aan hoe en met wie samengewerkt wordt aan de aanpak van overlast en hoe dit verloopt. Geef de inzet en opbrengst per locatie weer in een schema met de kolommen Locatie/groep, Probleem/aanleiding, Gerealiseerde extra inzet, Periode, en Resultaat).

6. Aantal jeugdigen waarvoor de individuele aanpak is ingezet en de effecten daarvan

- Geef aan **hoeveel** jongeren uit straatgroepen besproken worden in de netwerken 12-, 12+ en het Justitie Casusoverleg Jeugd.
- Beschrijf **hoe** signalering en verwijzing in de wijk is georganiseerd en hoe dit verloopt.

7. Algemene opmerkingen

- Welke **trends** signaleer je in de wijk die relevant zijn voor jongeren op straat?
- Hoe verliep de **samenwerking** tussen de partners in de wijk het afgelopen jaar?
- Hoe is de samenwerking tussen wijken in het algemeen en met de aanpak 'Jongeren op Straat' in de binnenstad in het bijzonder verlopen? Welke afspraken zijn gemaakt en/of activiteiten ondernomen en wat zijn de resultaten hiervan?
- Zijn er nog andere **bijzonderheden** die je wilt vermelden? (Ontwikkelingen, veranderingen, ontwikkelde nevenactiviteiten, balans tussen registratie en uitvoering etc.)
- Welke **knelpunten** liggen er en hoe/op welk niveau kunnen dezen opgelost worden?

Bijlage 8

Aanpak 'Jongeren op Straat' in de binnenstad: de specifieke situatie in de binnenstad en de afspraken over samenwerking met ander wijken

De binnenstad heeft een zo ander karakter dan de overige wijken van Utrecht, dat dit vraagt om een (gedeeltelijk) andere benadering van jongerenoverlast. Deze benadering verschilt zowel op het punt van de beleving van overlast als in de aanpak ervan.

In de beleving omdat de binnenstad een speciale wijk is met een duidelijke centrumfunctie. De binnenstad is het winkel- en uitgaanscentrum voor alle inwoners van Utrecht en omgeving.

De centrumfunctie kan botsen met de woonfunctie van de binnenstad, en hierover zullen dan ook duidelijke afspraken gemaakt moeten worden. De natuurlijke functie van een centrum is dat mensen hier naar toe trekken, en dus ook jongeren. Dit brengt met zich mee dat er, in vergelijking met andere wijken, veel meer dynamiek is in groepen jongeren die zich in het centrum begeven en dat de samenstelling van groepen continue anders is. Het is onmogelijk om deze jongeren allemaal te kennen.

De aanpak 'Jongeren op Straat Binnenstad' kent dezelfde basisprincipes als de aanpak in de overige wijken.

Meldingen worden verzameld; groepen zoveel mogelijk in beeld gebracht. In situaties van overlast waarbij meerdere partijen nodig zijn om deze te doen verminderen, wordt een plan van aanpak gemaakt. Bij het zoeken naar oplossingsrichtingen wordt een mix van maatregelen ingezet waarbij ook andere partners betrokken kunnen worden.

Dat jongeren uit de diverse wijken naar de binnenstad toetrekken om daar hun vrije tijd door te brengen is niet meer dan normaal. Dit mag ook, en zij zijn welkom.

Wanneer zij echter regelmatig ernstige overlast veroorzaken, zal er in de binnenstad relatief sneller repressief opgetreden worden dan in andere wijken. Om de situatie in de binnenstad beheersbaar te houden wordt dan ook in de eerste plaats ingezet op het spreiden en in beweging houden van groepen jongeren.

In vergelijking met het ambulante jongerenwerk in de wijken zal de inzet van de ambulante jongerenwerker in de binnenstad meer gericht zijn op het aanspreken op gedrag dan op het leggen van persoonlijke contacten.

Wanneer het wegsturen van jongeren niet helpt kan er voor gekozen worden om (als jongerenwerker) een binding met hen aan te gaan in de verwachting dat je hen op deze manier wel kunt beïnvloeden. Door iets met jongeren te doen, hen te betrekken bij activiteiten, kan het jongerenwerk hen leren kennen en vervolgens beter aanspreken op hun gedrag.

Meer dan in andere wijken is er in de binnenstad de mogelijkheid om samenwerking te zoeken met andere wijken. Dit omdat het jongerenwerk uit de wijk waar deze jongeren wonen mogelijk ook al contact met hen heeft en dit contact gericht ingezet kan worden.

Het organiseren van een aanbod voor jongeren die in de binnenstad rondhangen gebeurt zoveel mogelijk in samenspraak met het welzijnswerk in wijken waar jongeren bekend zijn.

Uitgangspunten

1. De centrumfunctie van de binnenstad brengt een gerichtheid op ontmoeting en ontspanning met zich mee. Dit betekent dat winkel- en uitgaansgebieden een grotere mate van activiteit/overlast moeten accepteren en dat de omliggende woongebieden met de uitvloeiselen hiervan te maken hebben. Duidelijkheid over wat hier wel en niet mag vraagt hier extra aandacht.
2. De grote aantallen jongeren die zich in de binnenstad vermaken kunnen onmogelijk allemaal bekend zijn en op hun gedrag aangesproken worden. Deze grotere anonimiteit in de binnenstad brengt met zich mee dat, wanneer er overlast geconstateerd wordt, hier meer repressief opgetreden moet worden dan in de wijken. Het handhaven van afgesproken regels is hier meer noodzakelijk. De samenwerking tussen politie en jongerenwerk is in de binnenstad dan ook nadrukkelijk van belang.
3. De JoS-coördinator Binnenstad is verantwoordelijk voor de aanpak van overlastsituaties door groepen jongeren in de binnenstad (i.s.m. eerst betrokken partners). De JoS-coördinator checkt of de jongeren bekend zijn in de wijk waar ze wonen. Als de jongeren bekend zijn in de wijk waar ze wonen, worden de partners in de wijk betrokken bij de aanpak.
5. Alleen het (ambulant) jongerenwerk is in staat om over de eigen wijkgrens heen te opereren (wanneer aan een aantal randvoorwaarden wordt voldaan, zoals tijd en toestemming). Van de andere kernpartners in de aanpak 'Jongeren op Straat' (wijkbureau, wijkagenten, accommodatiegebonden jongerenwerk en opbouwwerk) kan alleen verwacht worden dat zij afstemming en informatieoverdracht organiseren, niet dat zij fysiek over wijkgrenzen werken.
6. Een ambulant jongerenwerker is bereid om jongeren die overlast veroorzaken te volgen over de grens van de eigen wijk. Hij/zij kan hier op straat of gedurende een activiteit in de binnenstad met hen het contact aangaan. De meerwaarde van contact tussen de wijken is dat jongeren met meer kennis over hun achtergrond aangesproken kunnen worden (kennen en gekend worden).
7. Het activiteitenaanbod van het jongerenwerk in de binnenstad richt zich met name op wonende jongeren. De activiteiten die aangeboden worden aan in de binnenstad verblijvende jongeren zijn tijdelijk van aard en staan in het kader van overlastbestrijding. Wanneer jongeren in een van de wijken bekend zijn, worden alleen in samenwerking met het jongerenwerk in de wijk activiteiten voor hen georganiseerd. Doel van deze activiteiten is om de situatie beheersbaar te maken en om signalering en doorverwijzing te kunnen organiseren.

Criteria voor gezamenlijke aanpak van overlast in de binnenstad

Wanneer de ambulant jongerenwerker in de binnenstad een groep jongeren uit een andere wijk signaleert die in de binnenstad rondhangt en daar overlast veroorzaakt neemt hij contact op met de JoS-coördinator Binnenstad. Deze zoekt afstemming met de JoS-coördinator in een wijk als (*criteria*):

- Bewoners of ondernemers in de binnenstad bijna dagelijks/regelmatig overlast ervaren van deze groep jongeren
- De JoS-coördinator in samenwerking met de ambulant jongerenwerker een analyse heeft gemaakt van de groep (namen en woonwijk) en de meldingen
- De inschatting gemaakt wordt dat de overlast het beste aangepakt kan worden door meer dan repressie alleen. De verwachting moet bestaan dat een kortdurend aanbod van activiteiten georganiseerd in overleg met de wijk de aanspreekbaarheid van de groep vergroot.

Te volgen procedure in het organiseren van samenwerking

- De ambulant jongerenwerker uit de binnenstad legt contact met de groep en noteert de namen van de groep.
- De JoS-coördinator start met het maken van de analyse in een plan van aanpak (analyse van de meldingen, analyse van de fysieke omgeving, analyse van de groep). De aanpak voor jongeren wordt gekoppeld aan de gebiedsaanpak voor de buurt.
- De JoS-coördinator Binnenstad neemt contact op met de JoS-coördinator uit de betreffende wijk, om de ervaringen met deze groep uit te wisselen. Voor individuele jongeren kan contact opgenomen met een van de netwerken die er in de wijk zijn (netwerk 12+, arbeidsnetwerk, Justitieel Casusoverleg Jeugd)
- De JoS-coördinator van het netwerk 12+ in de binnenstad neemt contact op met de coördinator van het netwerk 12+ in de betreffende wijk om te checken of de jongere bekend is en een eventueel hulpaanbod rond een jongere af te stemmen.
- De JoS-coördinator Binnenstad maakt vervolgens het plan van aanpak compleet. Dit betekent dat de analyse compleet gemaakt kan worden met de inventarisatie van ondernomen inspanningen. Vervolgens moet een doel voor de groep en/of locatie vastgesteld worden en moet dit doel vertaald worden in acties.
- De JoS-coördinator Binnenstad is eerst verantwoordelijk voor het opstellen en volgen van de aanpak. Hij werkt deze uit in overleg met de JoS-coördinator van de betreffende wijk en relevante betrokkenen.
- Wanneer de woonwijk van de groep een grote rol in de aanpak speelt (bijvoorbeeld wanneer de ambulant jongerenwerker uit de betreffende wijk de taak krijgt om de jongeren terug te leiden naar de wijk) maken de JoS-coördinatoren Binnenstad en de betreffende wijk het plan van aanpak voor de groep gezamenlijk.
- Wanneer de JoS-coördinatoren het niet eens worden over de benodigde aanpak betrekken zij de gebiedsmanagers veiligheid uit hun wijken bij het zoeken naar een oplossing. Zij zijn immers degenen die de verantwoordelijk zijn voor de regie op veiligheid in hun wijk.
- Wanneer een ambulant jongerenwerker tijdelijk in de binnenstad (of een andere wijk) inzet pleegt moet de leidinggevende van het jongerenwerk hier toestemming voor geven/hiervan op de hoogte zijn. Deze inzet moet opgenomen zijn in het plan van aanpak, wat ook de leidinggevende van het jongerenwerk krijgt.
- Via het netwerk 12+ kan afgesproken worden dat een outreachend hulpverlener desgewenst op een locatie in de binnenstad met een jongere afspreken.
- De inzet van partijen in een plan van aanpak wordt altijd voor een bepaalde periode afgesproken. Tenminste na afloop van deze periode moeten de JoS-coördinatoren uit de betrokken wijken gezamenlijk in beeld brengen wat de resultaten van de inzet zijn. Zij informeren elkaar over het resultaat wat met de groep en op de locatie in hun wijk is bereikt. Het is waarschijnlijker dat zij tussentijds ook contact hebben.
- In de stedelijke evaluatie van de aanpak 'Jongeren op Straat' in de wijken wordt kort gevraagd verslag te doen van de samenwerking met andere wijken/de binnenstad en de resultaten hiervan.

Bijlage 9 Literatuur

- Amersfoort, P. van, Heerwaarden, Y. van (2005) *Overlastgevende jeugd en de politie Een handreiking voor de aanpak van jeugdoverlast door de politie*. Amsterdam: DSP-groep voor Interregionaal Platform Zuid-Oost, onderdeel Politie Jeugdtaak
- Beke, B., Wijk, A. van, Ferweda, H. (2000) *Criminaliteit in groepsverband ontrafeld. Tussen rondhangen en bendevoering*. Amsterdam: SWP
- Bochardt, R., Buijze, J. (2003) *Nieuwe Kansen. Hét jeugdprogramma van Kanaleneiland*. Amsterdam: Salomé
- Ferweda, H., Kloosterman, A. (2004) *Jeugdgroepen in beeld. Stappenplan en randvoorwaarden voor de shortlistmethodiek*. Zeist: Politiekunde nr. 6, programma Politie en Wetenschap, Uitgeverij Kerkebosch bv
- Fiers, L.M.J., Jansen, A. (2004) *Het succes van buurtbemiddeling. Resultaten van een evaluatieonderzoek*. Utrecht: Landelijk Expertisecentrum Buurtbemiddeling
- Gemeente Utrecht, diverse beleidsplannen, oa.s Beleidsnota Kinder- en Jongerenwerk 2005-2007, Sociaal Beleid Mensen als Motor van de Stad, Stadsveiligheidsplan, Actieprogramma Utrecht Veilig, Integraal jeugdwelzijnsbeleid
- Heiden-Attema, N., Bol, M.W. (2000) *Moeilijke jeugd. Risico- en protectieve factoren en de ontwikkeling van delinquent gedrag in een groep risicjongeren*. Den Haag: WODC, Ministerie van Justitie
- Kleiman, W.M., Kuyvenhoven, N. (1997) *Een netwerk als vangnet? Een procesbeschrijving van preventieprojecten gericht op een integrale aanpak van jeugdcriminaliteit*. Den Haag: WODC, Ministerie van Justitie
- Noorda, J., Veenbaas R. (2000) *Hangplekken, een nieuwe rage? Handleiding voor jongerenontmoetingsplaatsen en jeugdbeleid*. Amsterdam: VU Uitgeverij
- Paulides, H., Thijs N. ten (1996) *Bemoei je ermee. Leefwereldgericht werken met groepen kwetsbare jongeren*. Utrecht: De Tijdstroom
- Politie Limburg Noord (2005) *Uitkomsten project 'Jeugdgroepen in beeld' in de politieregio Limburg-Noord*. Venlo: Politie Limburg Noord, Jeugd-, Slachtofferzorg en Zedenzaken en afdeling Kabinet
- Stade (2004) *Handboek wijknetwerken 12+*. Utrecht: Stade
- Stade (2000) *'Jongeren op Straat' in beeld. Beschrijving van de 'Jongeren op Straat' -aanpak en stand van zaken in de Utrechtse wijken*. Utrecht: Stade
- Schwarze, K., Woudenberg, S. van (2004) *Zoek jongeren op waar ze te vinden zijn. Methodiekbeschrijving voor ambulante jongerenwerk*. Den Haag: VNG Uitgeverij
- Steege, G. ter (2003) *Generaties in conflict. Een confronterende aanpak van jongerenoverlast*. Utrecht: NIZW Uitgeverij